-мĕш çул тухать. Хакĕ 10 пус.

1941
МАРТ
22
ШАМАТКУН
68 (5788) №

Чăваш Коммуни

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Конкретлă решенисем пур, конкретлă ĕçсем кирлĕ

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене сӳтсе-явас тĕлĕшпе республикăри пур районсенче те парти активĕн тата коммунистсен пухăвĕсем пулчĕç. Парти активĕн тата коммунистсен районсенчи пухăвĕсем активлăн иртрĕç. XVIII партконференцин историллĕ решенийĕсене пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе конкретлă мероприятисем палăртса хăварчĕç. Активăн тата коммунистсен районсенчи пухăвĕсем конференци решенийĕсене пĕр шухăшлă пулса ырлани ВКП(б) Чăваш область организацийĕ партконференци решенийĕсене пурнăçа кĕртессишĕн пĕтĕм вăй-хала хурса кĕрешме хатĕр тăнине кăтартса парать.

Активăн тата коммунистсен районсенчи пухăвĕсенче ВКП(б) XVIII конференци йышăннă решенисене пурнăçлас тĕлĕшпе палăртнă практикăллă мероприятисене ĕçе кĕртме мĕнпур коммунистсене, рабочисене, инженерпо-технически работниксене мобилизацилесе, промышленноçпа транспорт ĕçĕсене хăвăрт лайăхлатса пырасси парторганизацисен пысăк задачи пулса тăрать.

Конференци итогĕсем çинчен тунă докладсенче тата пренире тухса каланă юлташсен сăмахĕсенче ВКП(б) XVIII конференци йышăннă решенисем питех те вăхăтлă пулнине, унăн кăтартăвĕсем пĕтĕм халăх хуçалăхĕшĕн калама çук пысăк вырăнта тăнине нумай примерсемпе, фактсемпе кăтартса пачĕç. «Парти организацийĕсем промышленноçпа транспорт ĕçĕ çине интересленмесĕр пăхнине йăлтах пĕтерес пулать. **Парторганизаци тимлĕхне промышленноçпа транспорт нушисемпе интересĕсемшĕн пĕтĕм вăйпа тăрăшасси еннелле тытăклăнах çавăрас пулать»** — çакăн пек кăтарту пачĕ пире XVIII конференци. Çак задачăна парти членĕсен массисем тивĕçлипе ăнланса илчĕç, ăна пурнăçа кĕртме тытăнчĕç.

Пирĕн республикăри нумай предприятисемпе промартельсем хăйсен резервисемпе начар усă курнă, халĕ те çителĕксĕр усă кураççĕ-ха, ĕçе хуçасăрла туса пыраççĕ, çĕнĕ техникăна ĕçе кĕртессишĕн çителĕксĕр кĕрешеççĕ, производствăллă заданисене пур показательсем тăрăх та вăхăтра тултарса пымаççĕ. Çакă вăл парторганизацисем халиччен промышленность предприятийĕсемпе транспорт ĕçĕсене начар ертсе пынин, вĕсен ыйтăвĕсемпе интересленменнин результачĕ пулнă.

Коммунистсен пухăвĕсем промышленноçпа транспорт предприятийĕсене ертсе пырас ĕçри юрăхсăр методсене палăртрĕç. ВКП(б) Çĕмĕрле, Улатăр Канаш тата ытти райкомсем промышленноçпа транспорт ĕçĕсене пĕтĕмĕшпе хак парса ертсе пынă, вăтам цифрăсем çине пăхса, предприятисен пысăк çитменлĕхĕсене асăрхаман. Ку вăл асăннă райкомсене кăна мар, ытти райкомсене те, пуçламĕш парторганизацисене те тивет. Кашни предприятин плана штурмсемпе авралсем тунипе мар, график тăрăх, кулленкун тултарса пымалла. Производство программине тултарас тĕлĕшпе кая юлакан предприяти пĕрре те ан пултăр. Çак ĕçре вара уйрăмăнах производствăри коммунистсен ролĕ калама çук пысăк.

Парти активĕн тата коммунистсен районсенчи пухăвĕсенче парти организацийĕсем предприятисене çиелтен ертсе пынине хытă сивлерĕç. Пренире тухса каланă юлташсем руководительсен предприятисене тĕплĕн те тарăннăн пĕлмеллине, вĕсен экономикине сăнаса вĕренмеллине, çиелтен тĕрĕслени тăрăх заводсемпе фабрикăсемшĕн усă паман решенисем йышăнма юраманнине кăтартса пачĕç. Иртнĕ çулта ВКП(б) Йĕпреç райкомĕ промышленность предприятисен ĕçĕсем çинчен 35 хут докладсем итленĕ, решенисем йышăннă. Çав ыйтусенчен нумайĕшне предприятисен ĕçĕсене тĕплĕн тĕрĕслемесĕр сӳтсе-явнă, çавăнпа вара никама нимĕн тума хушман резолюцисем çырса хунă. Ун пек практика малашнехи ĕçре пулмалла мар.

ВКП(б) райкомĕсем тата пуçламĕш парторганизацисем предприятисен ĕçĕсене хак панă чухне час-часах экономика ыйтăвĕсене манăçа хăварнă. Канашри вагонсем юсакан заводри партбюро, завод ĕçне пĕтĕмĕшле хак парса ĕçленипе, нумай вагонсем юсанмасăр юлнине, темиçе çĕр пин тенкĕ ытлашши укçа расходланине сисеймен. ВКП(б) райкомĕсем чылай предприятисене малта пыракансен вырăнне хурса шутланă, анчах вĕсен ĕçĕпе тĕплĕн паллашсан, урăхла пулни палăрнă, малта пыракан тесе шутланă предприятисем чылай показательсем тăрăх плана тултарман пулнă. Çак фактсем ĕнтĕ предприятисен техникине, экономикине, финанс хуçалăхне парторганизацисен тĕплĕн пĕлме кирли çинчен калаççĕ. Пирĕн кадрсен хăйсен экономикăллă тата техникăллă пĕлӳне ӳстерес тĕлĕшпе çине тăрса ĕçлеме тытăнмалла. Çак задачăна пурнăçа кĕртессине, кадрсене экономикăллă воспитани парассине парторганизацисен пуçарса ертсе пымалла.

Хуçалăхăн социализмлă системи пирĕн предприятисене техника тĕлĕшĕнчен çĕнетсе аталантарса пыма майсем туса парать. Кунта техникăллă çĕнĕ шухăшсене ĕçе кĕртсе пыни пысăк вырăн йышăнса тăрать. Çапла пулин те, нумай предприятисенче çĕнĕ техникăна, рационализаторла сĕнӳсене ĕçе кĕртесси питĕ çителĕксĕр пулса пырать. Улатăрти паровозсем юсакан, Канашри вагонсем юсакан заводсенче рабочисемпе инженерно-технически работниксем панă рационализаторла сĕнӳсем вуншар уйăх пăхса тухмасăр выртаççĕ. Çав сĕнӳсене пурнăçа кĕртни производство ĕçне лайăхлатма, укçа-тенкĕне, чĕртаварсене перекетлеме май панă пулĕччĕ. Апла пулсан, çавăн пек çитменлĕхсене те ĕнтĕ хăвăрт пĕтерес пулать.

Пирĕн предприятисенче, промартельсенче усă курман резервсем питĕ пысăк. Активăн тата коммунистсен районсенчи пухăвĕсенче предприятисен, промартельсен усă курмасăр тăракан резервисене палăртса пачĕç. Халĕ çак резервсене ĕçе ярса продукци туса кăларассине ӳстерес тĕлĕшпе конкретлă ĕçсем тума тытăнас пулать.

Промышленноçпа транспорт предприятийĕсене ертсе пырас метода хăвăрт çĕнетсе урăхлатмалла. Канцелярилле-бюрократла методпа ертсе пырассине пĕтерсе, кашни предприятие цеха тĕплĕн пĕлни тăрăх ертсе пыма тытăнмалла. Халиччен ку тĕлĕшпе те пысăк çитменлĕхсем пулнă. Канаш узелĕнчи партбюро политотделран 100 ытла телеграмма, 200 ытла постановлени илсе, вĕсем çине ответ парса ларнă, узел ĕçне конкретлă пĕлсе ертсе пыма пултарайман. Йĕпреçри «Спотара» завод директорĕ Тарасов юлташ пĕр прогульщик пирки 9 хутчен приказ çырнă, анчах вĕсем пĕри те ĕçе кĕмен. Мĕншĕн тесен, кунта единоначали тĕлĕшпе ĕçсем çавтерах начар пулнă.

ВКП(б) XVIII конференцийĕн решенийĕсем кашни парторганизаци умне çĕнĕ задачăсем кăларса тăратаççĕ. Ку вăл, пĕр енчен, парти организацийĕсем администраци ĕçĕсене контроль тăвассине вăйлатмаллине, единоначалине çирĕплетмеллине пĕлтерет. Администраци ĕçне парторганизаци енчен контроль тăвассине лайăхлатса, наркоматсен решенийĕсене предприятисем пурнăçа мĕнле кĕртсе пынине тĕрĕслес ĕçре наркоматсемпе главксене пулăшмалла. Предприяти ĕçĕнчи çитменлĕхсем çинчен парторганизаци пухăвĕсенче сӳтсе-явса решени йышăннипех лăпланма юрамасть, вĕсене пĕтерме ĕçре пулăшас пулать.

ВКП(б) XVIII конференцийĕн решенийĕсемпе кашни коммуниста тата беспартийнăй большевика хĕçпăшаллантарса, вăл решенисене пурнăçа кĕртессишĕн куллен, çине тăрса кĕрешмелле, коммунистсен пухăвĕсем палăртнă мероприятисене парторганизацисен вăраха ямасăр татса памалла.

Венгрире 1848 çулта пулнă революцин çар ялавĕсене Венгрине таврса панă

Кăçалхи мартăн 20-мĕшĕнче, ССР Союзĕн правительстви полномочи панă тăрăх, Хĕрлĕ Çарăн Центральнăй Çуртĕнче савăнăçлă обстановкăра арми генералĕ И. В. Тюленев Венгри çарĕн 56 ялавне Венгрин Мускаври Чрезвычайнăй Посланникне тата Полномочнăй Министрне г-н Жозеф де Криштоффине панă. Çак ялавсене венгерсен 1848—1849 çулсенче нацилле ирĕклĕхшĕн пуçланă движенине путарса лартнă чух Пĕрремĕш Николай патша войскисем туртса илнĕ пулнă.

Хĕрлĕ Çарăн Центральнăй Çурчĕн Краснознаменнăй залĕнче хисеплĕ хурал кăларса тăратнă. Венгри ялавĕсене панă чухне Венгрин национальнăй гимнĕпе Интернационал кĕввисене вылянă. Ялавсене пани çинчен çырнă акта алă пусса çирĕплетнĕ хыççăн, арми генералĕ И. В. Тюленев юлташ тата Чрезвычайнăй Посланник тата Полномочнăй Министр г-н Жозеф де Криштоффи сăмахсем каланă.

Çав кунах Венгри ялавĕсене Венгрин ятарласах чикĕне пынă делегацийĕн аллине пама Совет Союзĕпе Венгри чиккине ăсатнă. Ялавсене чикĕне илсе çитерме хисеплĕ караул тата ССР Союзĕн Оборона Халăх Комиссариачĕпе Венгрин Мускаври миссийĕн делегацийĕсем тухса кайнă.

Венгри ялавĕсене савăнăçлăн панă çĕрте çаксем пулнă: Наркоминделăн Генеральнăй Секретарĕ А. А. Соболев юлташ, Наркоминделăн Протокольнăй Отделĕн Заведующийĕ В. Н. Барков юлташ, Генеральнăй Штабăн Çар çыхăнăвĕсен Управленийĕн начальникĕ генерал-лейтенат Н. И. Трубецкой, Оборона Халăх Комиссариачĕн Тулашри Çыхăнăвĕсен Отделĕн Начальникĕ полковник А. В. Герасимов, Мускав хулин коменданчĕ генерал-майор В. А. Ревякин, генерал-майор Д. И. Густешов. Оборона Халăх Комиссариачĕн Тулашри Çыхăнусен Отделĕн Начальникĕн заместителĕ полковник В. М. Драгун, Революци музейĕн директорĕн обязанноçĕсене туса тăраканĕ А. Д. Питерский юлташ тата ыттисем, çавăн пекех Венгрин Мускаври миссийĕн çар атташи генерал Фараго тата Венгри миссийĕн пĕтĕм составĕ.

Чăваш республикинчи колхозниксем СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕн постановленине хĕрӳллĕн саламлаççĕ

Производствăллă çĕкленӳ

КУКЕÇ, мартăн 21-мĕш. (Телефонпа). Пирĕн районри колхозсем СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ йышăннă постановленине пĕр кăмăллă пулса кĕтсе илчĕç. Колхозниксен пухăвĕсем пит те пысăк активлăхпа пулса иртеççĕ.

Çакна калас пулать: колхозниксем халиччен пулнă тĕрĕсмарлăха, уравниловкăпа обезличкăна хытă критиклеççĕ, партипе правительство йышăннă постановленине пурнăçа кĕртсе пыма конкретлă мероприятисем палăртаççĕ.

Сăмахран, «1-ое Мая» ялхуçалăх артелĕн членĕсен пухăвĕ пысăк активлăхпа пулса иртрĕ. Вĕсем партипе правительство йышăннă постановленине хĕрӳллĕн сӳтсе-яврĕç. — Ку постановленине тахçанах кĕтнĕ эпир, — теççĕ колхозниксем.

Колхозниксен пухăвĕ çитес кунсенчех фермăри выльăх-чĕрлĕхсен чĕрăвçине палăртса тухма йышăннă. Фермăсенчи работниксем хăйсен ĕçне лайăхлатма сăмах пан параççĕ. Уйхир ĕç бригадисем удобренисем пухас тĕлĕшпе татах та хастарлăн ĕçлеме тытăннă. Колхозниксен производствăллă активлăхĕ ӳснĕçемĕн ӳссе пырать.

Лапсарти, Альгешри колхозсенче те колхозниксен пухăвĕсем пысăк активлăхпа пулса иртрĕç. СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ йышăннă постановленине колхозниксене ăнлантарса пама районран парти тата совет активне колхозсене янă. Çитес кунсенче кашни колхозрах çак постановленине пурнăçа кĕртсе пырас тĕлĕшпе конкретлă мероприятисем палăртма, вĕсене колхозниксен пухăвĕсенче тĕплĕн сӳтсе-явма тытăнатпăр.

В. КАРАУШЕВ.

ВКП(б) Шупашкар райкомĕн секретарĕ.

* * *

ИШЛЕЙ, мартăн 21-мĕш. (**Телефонпа тăрăх**). Мартăн 23-мĕшĕнче ялхуçалăх специалисчĕсен, мартăн 25-мĕшĕнче колхоз председателĕсен районри канашлăвĕсем пулса иртеççĕ.

Çак канашлусенче ВКП(б) Центральный Комитечĕпе СССР Совнаркомĕ йышăннă постановленине тĕплĕн сӳтсе яватпăр. Ун хыççăн ялхуçалăх специалисчĕсем, парти тата совет активĕ колхозсене тухса каяççĕ. Вĕсем СССР Совнаркомĕпе ЦК ВКП(б) йышăннă постановленине пурнăçа кĕртсе пыма кашни колхоз тăрăх конкретлă мероприятисем палăртса тухаççĕ.

Хальхи вăхăтра районри чылай колхозсенче пухусем пулса иртеççĕ. Ĕнер «Боевик» тата «Большевик» ялхуçалăх артелĕсен членĕсен пухăвĕсем пулса иртрĕç. Колхозниксем партипе правительство йышăннă постановленине хĕрӳллĕн сӳтсе-яваççĕ, ăна тулли кăмăлпа ырлаççĕ.

ХЕРСОНОВ.

Татăклă обязательствăсем илеççĕ

Ялхуçалăх культурисен тухăçлăхне тата выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхне ӳстернĕшĕн колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлесси çинчен ВКП(б) Центральный Комитечĕпе СССР Совнаркомĕ йышăннă постановленине илсенех, Ишлей районĕнчи агитаторсен семинарĕ пулса иртрĕ. Семинарта агитаторсемсĕр пуçне колхоз председателĕсем, бригадирсем, звеноводсем тата фермăсенче ĕçлекенсем пулчĕç.

Хальхи вăхăтра агитаторсем çак постановленине колхозниксен пухăвĕсенче, бригадăсемпе звеносенче ăнлантарса параççĕ. Колхозниксем партипе правительство йышăннă постановленине хапăл туса йышăнаççĕ тата ырлаççĕ. — Ку постановлени пирĕн партипе правительство тата халăхсен аслă çулпуçĕ Сталин юлташ колхозниксемшĕн тăрăшнине, колхозсене татах та ытларах çирĕплетессишĕн тата чечеклентерессишĕн тăрăшнине кăтартакан документ, — теççĕ колхозниксем.

«Коммунист» колхоз членĕсен пухăвĕ пысăк активлăхпа иртрĕ. Пуху кăçалхи çул кашни гектартан вăтам шутпа 16 центнертан кая мар тĕштырă туса илме, ултă уйăха çитмен пăрусене кунсерен 800 грамм йывăрĕш ӳстерме, кашни ĕнерен сĕт 1200 литртан кая мар сума обязательство илчĕ.

«Вускассы» колхозăн сĕт-çу ферминче ĕçлекенсем партипе правительство вăтам шутпа кăтартса панинчен ытларах сĕт-çу туса илме сăмах панă. Халĕ вĕсем кашни ĕнерен талăкра 6—7 литр сĕт суса илеççĕ, ăна виçĕ хут ӳстерме обязательство илчĕç. Вĕсем «Клевер» колхоз ферминчи работниксене социализмлă ăмăртăва чĕнчĕç.

Тивĕш ялсоветĕнчи «Авдан» колхозра та пуху пысăк активлăхпа иртрĕ. Пухура иккĕмĕш бригадăн бригадирĕ Матвеева юлташ сăмах тухса каларĕ. Вăл кăçал вăйлă тырпул туса илме сăмах пачĕ. Анна Федорова юлташ («Париж Коммуни» колхоз) пĕр сысна аминчен 15 çăвăр, тепĕр амаран 11 çăвăр пăхса ӳстерме, тепĕр сысна амине çулталăкра икĕ хут çăварлаттарма обязательство илнĕ.

Ишлей. **Ф. МАЛЮТИН.**

СОВЕТ СОЮЗĔ ТĂРĂХ

Профессиллĕ Союзсен Пĕтĕм Союзри Центральный Советĕнче

ФЗО шкулĕсенче вĕренекенсем хушшинчи политикăллă-воспитаниллĕ ĕç

ВЦСПС секретариачĕ ремесленнăй училищĕсенче, чугунçул училищисенче тата фабрикăпа завод ĕçне вĕренмелли шкулсенче вĕренекенсем хушшинче культурăллă-массăллă тата политикăллă-воспитаниллĕ ĕçсем организацилесси çинчен постановлени йышăннă. Профсоюзсен центральный комитечĕсене культура дворецĕсемпе клубсенче утренниксем, канупа художествăллă пултарулăх вечерĕсем ирттерме, производствăра малта пыракансемпе тĕл пулса калаçас, докладсемпе лекцисем тăвас ĕçе организацилеме хушнă. Канмалли кунсенче вĕренекенсем валли ятарласах киносеанссем ирттермелле.

Профсоюз организацийĕсем училищĕсемпе шкулсенче вĕренекенсене техникăллă кружоксене, художествăллă пултарулăх ĕçне т. ыт. ĕçсене те явăçтарма тивĕçлĕ. Клуб активĕ вĕренӳ заведенийĕсем çумĕнче пултарулăх кружокĕсем организацилес ĕçре училищĕсемпе ФЗО шкулĕсене пулăшу пани кирлĕ.

Профсоюзсен центральный комитечĕсем училищĕсемпе шкулсен общежитийĕсем çумĕнче куçса çӳрекен библиотекăсем организацилеме, библиотекăсем валли тĕрлĕрен литература тупса пама тивĕçлĕ.

И. И. Черевичный летчикăн Арктикăри рейсĕ

ВРАНГЕЛЬ УТРАВĔ, мартăн 20-мĕш. (ТАСС). Мартăн 19-мĕшĕнче Мускав вăхăчĕпе 23 сехетре полярти летчик И. И. Черевичный юлташ тытса пыракан «СССР Н-169» самолет Котельнăй утравĕ çинчен çурçĕр-хĕвелтухăç еннелле вĕçсе кайнă.

Мартăн 20-мĕшĕнче Мускав вăхăчĕпе 8 сехет те 57 минутăра «СССР Н-169» самолет Врангель утравĕ çине чиперех вĕçсе çитнĕ, Роджерс бухтинче анса ларнă. Инçетри широтасем çинчи çак рейс 10 сехет ытла тăсăлнă. Çурçĕрти Пăрлă океан çийĕпе самолет 1.500 километр ытла вĕçсе иртнĕ.

Котельнăй утравĕ çинчен Врангель утравĕ çине вĕçсе тухнипе Черевичный юлташ инçетри широтасем çинчи рейсăн пĕрремĕш тапхăрне вĕçленĕ. «СССР Н-169» самолет вĕçсе тухнă Мускав — Врангель утравĕ маршрут 9 пин километра çитет.

Алтайри колхозсенче переселенецсем валли пӳртсем тăваççĕ

БАРНАУЛ, мартăн 20-мĕш. (ТАСС). Алтай крайне ССР Союзĕн центральнăй облаçĕсенчен куçса каякан колхозниксем пыма пуçланă. Воронеж, Пенза облаçĕсемпе ытти облаçсенчен колхозниксен çемьисен 1.370 представителĕ тата 132 çемье пырса та çитнĕ ĕнтĕ. Алтайри колхозсем кăçалхи çул темиçе пин переселенеца кĕтсе илме хатĕрленеççĕ. Хальхи вăхăтра вĕсем валли 5 пин пӳрт ытла тунă тата юсаса хатĕрленĕ. Пур çĕрте те стройматериалсем хатĕрлеççĕ, çĕнĕ пӳртсем тăваççĕ.

Косихинск районĕнче переселенецсем валли пысăк пӳртсем туса лартнă. «Красное поле» колхозра лесопилка ĕçлет. Кунта 8 колхозран килнĕ плотниксен бригадисем ĕçлеççĕ. Кунсеренех вĕсем 4-шар пӳлĕмлĕ пӳртсем 1—2 пӳрт туса хатĕрлеççĕ. Строительсем хушшинче социализмлă ăмăрту сарăлса кайнă.

Егорьевск районĕнче комсомолецсем переселенецсем валли пурăнмалли пӳртсем хатĕрлес ĕçе шефа илнĕ. Строительство бригадисенче 200 комсомолец ĕçлет.

Калама çук чаплă ĕçсем тунă конструкторсемпе изобретательсем, вĕсене пĕрремĕш степеньлĕ Сталинла премисем панă. Сулахайран сылтăмалла: çӳлти ретре—**А. И. Микоян**, социализмлă Ĕçĕн Геройĕсем **Б. Г. Шпитальный** тата **В. Я. Климов**, аялти ретре—**М. Е. Березин, В. И. Дикушин, Е. О. Патон.**

ВĂРМАН ХАТĔРЛЕВĔ

Малта пыракансем пек ĕçлемелле

ЙЕПРЕÇ. (**Хамăр корр.**). Автобаза пĕррмĕш кварталта йывăç турттарса кăлармалли плана мартăн 10-мĕшне 102 процент ытла тултарнă. Шоферсенчен Бударин, Богатов, Гончаров юлташсем нормăна кашни кунах ирттерсе тултараççĕ. Шоферсем кăна мар, вăрман каснă çĕрте ĕçлекен кадрти рабочисем те хăйсене панă заданине ăнăçлăн пурнăçа кĕртсе пыраççĕ. Сăмахран, М. Абонин юлташ январĕн 1-мĕшĕнчен вара 101 норма тунă. Кашни уйăхрах 400 тенкĕрен кая мар ĕçукçи илет. Преми-надбавка кăна 647 тенкĕ илнĕ. Кадрти рабочисем квартал планне 142 процент тултарнă.

Çапла ĕнтĕ Йĕпреç вăрманпромхозĕнчи автобазăри шоферсемпе кадрти рабочисем иртнĕ çултинчен чылай лайăх ĕçлеççĕ. Çавăн пекех вăрманпромхозра ĕçлеме çирĕплетнĕ уйрăм колхозсем те паха тĕслĕх кăтартаççĕ. Чкаловски районри «Ударник» колхозран килнĕ бригада 900 фестметр вырăнне 1460 фестметр турттарса кăларнă. Колхозниксем плана ытлашшипех тултарнă пулин те ĕçе пăрахса каймаççĕ. Вĕсем çул пăсăлса çитиччен йывăç турттарса тăма килĕшнĕ. Йĕпреç районĕнчи «Строитель», «Большевик», Буденный ячĕпе тăракан колхозсем те вăрман касса хатĕрлемелли тата турттарса кăлармалли плана ытлашшипех тултарнă. Анчах вăрман хатĕрлевĕн планне тултарассишĕн пур колхозсем те тивĕçлипе кĕрешмеççĕ-ха. Мартăн 10-мĕшне илсен, касса хатĕрлемелли плана Йĕпреç районĕнчи Калинин ячĕпе тăракан колхоз 30 процент, «Победа» колхоз 29 процент çеç тултарнă. Вăл колхозсем турттарса кăларас енĕпе те начар ĕçлеççĕ. «Победа» колхоз членĕсем ирхине ĕçе ирех тухмаççĕ, каçхине 6—7 сехет çитиччен киле таврăнаççĕ. Вăрмана çитсен те тухăçлăн ĕçлемеççĕ. Çакна пула ĕнтĕ кунта вăйпитти колхозниксемех кунне çур фестметртан ытла касса хатĕрлеймеççĕ.

Ку вăрманпромхозра ĕçлеме çирĕплетнĕ пĕр район та плана тивĕçлипе тултарса памасть. Турттарса кăлармалли плана (мартăн 15-мĕшне) Йĕпреç районĕ 36 процент, Комсомольски —55, Канаш — 43, Шăхасан — 71 тата Тăвай районĕ 43 процент ытларах кăна тултарнă. Çак районсенче СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ çуран тата лашапа ĕçлемелли тӳлевлĕ повинность тăвасси çинчен йышăннă постановленине тивĕçлипе пурнăçа кĕртсе пыманнине пула Йĕпреç вăрманпромхозĕ плана тултарса пыраймасть.

Пĕрремĕш квартал вĕçне тухасси инçе юлмарĕ. Апла пулин те касса хатĕрлемелли плана 57 процент, турттарса кăлармалли плана 49 процент тата çул хĕрне турттарса пымалли плана 89 процент ытларах кăна тултарнă.

Единоличниксем юлса пыраççĕ

ЕТĔРНЕ. Районри хăшпĕр колхозсем — «Пионер», «Сура», Мичурин ячĕпе тăракан, «Хĕрлĕ çăлтăр», «Дружба», «Смычка» колхозсем вăрман касса хатĕрлес плана пĕтĕмпех тултарчĕç. Анчах пĕтĕм районĕпе илсен ĕçсем питĕ сӳрĕккĕн пулса пыраççĕ. Вăрман касса хатĕрлес тата турттарас плана уйрăмăнах «Победитель», «Çĕнĕ çул», «Комсомолец», «Парижская Коммуна», Чапаев тата Ворошилов ячĕпе тăракан колхозсем тултарса пымаççĕ.

Сăмахран, «Парижская Коммуна» колхозăн 1500 кубометр вăрман касса турттармалла пулнă пулсан, 500 кубометр кăна касса хатĕрленĕ. Ку колхозра вăрманта ĕçлеме бригада организацилемен. Колхоз правленийĕ вăрмана ĕçлеме каяс текен колхозниксене лаша памасăр чарса тăнă. Çавнашкалах «Ильич» колхоз та вăрман турттарас плана 40 процент кăна тултарнă.

Пушнарти лесопункт вăрманта ĕçлекенсем валли кирлĕ условисем туса паман. Столовăй йĕркеллĕ ĕçлемест, культурăллă-массăллă ĕç çук. Агитаторсем ĕçлемеççĕ, стена хаçачĕ тухмасть.

Вăрман хатĕрлевĕнче уйрăмăнах единоличниксем юлса пыраççĕ. Мăн Йĕкĕт ялсоветĕнчи единоличниксен 300 кубометр вăрман касса хатĕрлемелле пулнă пулсан, 84 кубометр хатĕрлесе плана 28 процент çеç тултарнă. Ялсовет председателĕ П. Чижов юлташ вăрман хатĕрлес плана тултарассишĕн тăрăшмасть. Ту Мучар, Чаканар, Кĕçĕн Хăмаркка ялсоветĕнчи единоличниксем те вăрман хатĕрлевĕнче чăтма çук кая юлса пыраççĕ.

Çак ялсоветсенчи единоличниксем вăрмана ĕçлеме каймасăр юриех вăрçса, кутăнланса тăраççĕ. Çунасем çук, лашасем вăйсăр, — теççĕ вĕсем.

Пушнарти лесопункт çумне çирĕплетнĕ Сĕнтĕрвăрри, Советски районĕсем те вăрман хатĕрлевĕнче тăрăшса ĕçлемеççĕ.

Сĕнтĕрвăрри районĕнчи колхозсем вăрман касса хатĕрлес плана 63 процент çеç тултарнă. Халĕ юлашки вăхăтра ку районри колхозниксенчен вăрмана ĕçлеме колхозниксем пачах сахал килме пуçларĕç.

Т. ЯРАНДАЙКИН.

Заданине тултарнă

ОКТЯБРЬСКОЕ. Аялти Улмалуйĕнчи «Красный танк» колхоз вăрман хатĕрлес плана пĕтĕмпех тултарчĕ. Пĕтĕмпе 210 кубометр касса турттарнă.

Вăрман хатĕрлевĕнче уйрăмăнах С. Румянцев, Е. Турганов, Н. Турганов, М. Архипова, М. Румянцева, I. Шикарев тата Е. Васильев юлташсем тăрăшса ĕçлерĕç. Вĕсем кулленхи нормăна 200—250 процент тултарса пычĕç.

Вăрманта ĕçлекенсем хушшинче комсомолецсем политикăллă-массăллă ĕçе аван туса пычĕç, каннă вăхăтра колхозниксене XVIII партконференци материалĕсемпе паллаштарчĕç.

Халĕ колхозниксем хĕрсех çуракине хатĕрленеççĕ. **П. КОЗЛОВСКИЙ.**

ХРОНИКА

ССР Верховный Совечĕн Президиумĕ ССР Союзĕн Вишири ĕçĕсен хальхи Поверенннăйне А. Е. Богомолова ССР Союзĕн Францири Полномочнăй Представителĕ пулма уйăрса лартнă.

(ТАСС).

ПАРТИ ПУРНĂÇĔ

КОММУНИСТСЕН РАЙОНСЕНЧИ ПУХĂВĔСЕМ

ХĔРЛĔ ЧУТАЙ

ХĔРЛĔ ЧУТАЙ. Коммунистсен районри пухăвĕнче парти райкомĕн секретарĕ Кузьмин юлташ XVIII партконференцин итогĕсем çинчен доклад туса пачĕ.

Пренире 26 çын тухса каларĕç. Вĕсем пурте XVIII конференци йышăннă решенисене ырларĕç.

Докладчик тата пренире тухса калакансем промышленность предприятийĕсем начар ĕçленĕшĕн парти райкомне, пуçламĕш парторганизацисене критиклерĕç. Иртнĕ çулта предприятисемпе артельсем хăйсен производствăллă планĕсене тултараймарĕç. Пахча-çимĕçсем типĕтекен заводра хуçасăрлăх пуçпулса тăнă пирки кăçал 6.319 килограмм çĕрулми çĕртсе янă.

Пуху МТС ĕçне уйрăмах хытă тишкерчĕ. МТС иртнĕ çулти плана 63 процент кăна тултарнă, апла пулсан та 23 пин тенкĕлĕх горючи ытлашши расходланă. Машинно-тракторнăй станцинче ĕçсем кăçал та чаплă мар. Газогенераторнăй тракторсем валли 4 пин кубометр чурка хатĕрлемелле пулнă пулсан, 1358 кубометр кăна хатĕрленĕ. Ку вăхăтчен 30 колхозран 8 колхозпа çеç договорсем тунă.

Коммунистсен пухăвĕ районра государство пурлăхĕ çине питĕ ответсăрлăхла пăхнине кăтартса пачĕ. Пахча-çимĕçсем типĕтекен заводра динамо виçĕ çул хушши турпассем айĕнче выртнă. Машинно-тракторнăй станцинче те хаклă йышши машинăсем юр айĕнчех ларaççĕ.

Парторганизацисен ĕçĕнчи пысăк çитменлĕх вăл—парти райкомĕ, райсовет исполкомĕ тата пуçламĕш парторганизацисем хăйсен решенийĕсене мĕнле пурнăçа кĕртсе пынине тĕрĕслеменни пулать. Хăшпĕр решенисем хут çинче кăна юлнă.

Парторганизацин районри пухăвĕ XVIII партконференци решенисене ырларĕ тата резолюци йышăнса мĕнпур коммунистсене çав решенисене пĕр пăркаланмасăр пурнăçа кĕртсе пыма хушса хăварчĕ.

Е. ПЕТУХОВ.

ИШЛЕЙ

Иртнĕ вырсарникун коммунистсен районри пухăвĕ пулса иртрĕ. Парти райкомĕн секретарĕ П. Сидоров юлташ XVIII партконференци итогĕсем çинчен доклад туса пачĕ. Доклад тăрăх пренире 13 çын тухса каларĕç.

Докладчик тата пренире тухса калакан юлташсем XVIII партконференци кăтартса панă çитменлĕхсем Ишлей районĕнчи парторганизацин ĕçĕнче те пуррине палăртрĕç. Районра 22 артель, вăрман пункчĕ пур. Парти райкомĕ тата пуçламĕш парторганизацисем иртнĕ çулсенче вĕсене кирлĕ пек ертсе пыман, ĕçре конкретлă пулăшу паман. Парти райкомĕ промышленность пирки решенисем йышăннипех лăпланса ларнă. Решенисем хут çинчех юлнă.

Артельсемпе предприятисем хăйсен планĕсене кварталтан квартала тултарса пыраймаn. Çирĕм икĕ артельтен виçĕ артель кăна иртнĕ çулти плансене тултарнă. Артельсем начар ĕçлени ертсе пыракан работниксем хăйсен ĕçĕсене кирлĕ пек туса пыманнинчен, артельсенче ĕç вăйне тĕрĕс организацилеменнинчен килнĕ. Хăшпĕр артельсем продукци пахалăхне лайăхлатассишĕн, унăн хăйне ларакан хакне чакарассишĕн кĕрешмен.

Артельсенче графиксем пулман. Хăшпĕр çĕрте пулнă пулсан та, ячĕшĕн çеç тунă, ăна тултарса пыман. Ярапайкассинчи артель председателĕ пулса коммунист Митушкин юлташ ĕçлет. Кунта парти кандидачĕсен группи те пур. Апла пулсан та артель 1940 çулти плана 30 процент анчах тултарнă. Артельсенче тасалăх тата культурăлăх пулман.

Вăрман пункчĕ ку вăхăтчĕнех начар ĕçлет. Ишлей районĕнчи пĕр ялсовет та вăрман хатĕрлес плана тултарман.

Районра автомашинăсем те сахал мар. Анчах вĕсенчен нумайĕшĕ ĕçлемесĕр ларaççĕ. 26 грузовой машинăран ĕçлекеннисем 12 машина çеç. Машинно-тракторнăй станцинче 5 грузовой машина çĕмрĕк ларать. Хăшпĕр учрежденисем машинăсене йĕркене кĕртсе кирлĕ пек усă курма тăрăшмаççĕ.

Пухура тухса калакансем электростанци япăх ĕçленине палăртрĕç. Электростанци пĕр кун ĕçлет, кайран эрни-эрнипе ĕçлемесĕр ларать.

Коммунистсен районри пухăвĕ пысăк активлăхпа иртрĕ, критикăпа самокритика вăйлăн сарăлса пычĕ. Пуху парти райкомĕ тата пуçламĕш парторганизацисем промышленность енĕпе пачах çителĕксĕр ĕçленине кăтартса пачĕ.

Пуху ĕçри çитменлĕхсене тĕплĕн тишкерсе тухнă хыççăн, вĕсене çийĕнчех пĕтерме тата XVIII партконференцин решенийĕсене пурнăçа кĕртсе пыма пулса тивĕçлĕ решени йышăнчĕ.

Д. МИХАЙЛОВА.

Çитменлĕхсене хăвăртрах пĕтерер

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцинче Маленков юлташ тунă докладра тата конференци йышăннă решенисенче палăртнă çитменлĕхсем Йĕпреç районĕнчи парторганизацине те пĕтĕмпех пырса тивеççĕ.

Районри промышленность предприятийĕсем продукци туса кăларас тĕлĕшпе 1939 çултипе танлаштарсан 1940 çулта чылай ӳсĕм тунă, анчах уйрăм отраçлĕсем тăрăх, комплектлă продукци туса кăларас тата ассортимент тĕлĕшпе иртнĕ çулта плана тултарман. Акă, «Кооплеспром» артель хăйĕн планне çултан-çулах тултарса пырать 1939 çулта пĕтĕмĕш плана 136,2 процент тултарнă, анчах культурăпа художество япалисем туса кăларас плана пурĕ те 3,6 процент кашăксем тăвассине 30 процент çеç тултарнă. 1940 çулта пĕтĕм плана 106 процент тултарнă, çунасемпе урапа кустăрмисем тăвас плана 44 процент, обоз валли кирлĕ хатĕрсем туса кăларассине—34,3 тата культурăпа художество япалисем туса кăларас плана пурĕ те 34,5 процент çеç тултарнă. «Социализм» алăсталăх артелĕ те хăшпĕр продукци енĕпе плана кашни çулах тултараймасть.

«Красный строитель» кирпĕч завочĕ хăйĕн иртнĕ çулти производство программине 53,9 процент, Вăрманпромхоз вăрман касса хатĕрлес плана 80 процент, турттарса кăларассине 70 процент кăна тултарнă.

Буинскри сланец рудникĕ ĕçлеме пуçлани виçĕ çул тултарать. Çак вăхăтра вăл плана пĕррe те тултарса курман. 1939 çулта плана пурĕ те 11,6 процент, 1940 çулта — 52,9 процент çеç тултарнă.

Уйрăмăнах «Спотара» хăма çуракан завод тата райлесзаг кашни çулах начар ĕçлеççĕ. «Спотара» иртнĕ çул плана 84,5 процент, райлесзаг — 34,9 процент çеç тултарнă.

Предприятисен чылай отраçлисенчи тепĕр пысăк çитменлĕх вăл — производствăн мощноçĕсемпе туллин усă курманни, сырьена, материалсене, топливăна, электроэнергине ытлашши расходланипе тата брак нумай пулнипе продукцин хăйне ларакан хакне йӳнетес плана тултарманни пулать. Ку ĕç уйрăмăнах Буинскри сланец рудникĕпе «Кооплеспром» промартелĕнче палăрать.

Чугунçул транспортĕнче те çитменлĕхсем сахал мар. Йĕпреç станцийĕ (начальникĕ Самойлов юлташ) иртнĕ çулта вагонсем тиес плана тултарайман. Çавăн пекех кăçалхи пĕрремĕш кварталти плана тултарас ĕç те хăрушлăх умĕнче тăрать. Вагонсем çине грузсем тиес тата пушатас ĕçре нимĕнле организованность та çук.

Пассажирсем поезда кĕтмелли çуртра витеринчен те кичем. Çуртĕнче таса мар, урайне хутран-ситрен çеç çуxаççĕ, ăна та ячĕшĕн кăна йĕпе çĕтĕкпе сăтăркаласа илеççĕ. Вокзалта чăтма çук шăршă, каççенче час-часах çутă та пулмасть, пассажирсем валли хĕле кĕнĕренпе шыв хатĕрлесе паман. Çапла вара шыв ĕçес килсен типсех вилес пулать.

Поезд çине ларма билет сутнă вăхăтра касса умĕнче нимĕн йĕрки те çук. Кам вăйлăрах, вăл билет илме пултарать, тепри вара, вăйсăртараххи е ватăраххи, билетсăрах тăрса юлать. Вокзалта ӳсĕр çынсем йăваланса выртнине е киревсĕр сăмахсемпе ятлаçнине, кăшкăрашнине час-часах курма-илтме пулать.

Станцăра пуçламĕш парторганизаци те пур, станци начальникĕ Самойлов юлташ та коммунист. Апла пулин те çав çитменлĕхсем вĕсен куç умĕнчех пулса иртеççĕ, вĕсем ку таранччен те çитменлĕхсене пĕтерес тĕлĕшпе нимĕн те туман.

МТС хăйĕн производствăллă программине кашни çулах тултарса пырать. 1940 çулта вăл плана 116 процент тултарнă. Анчах 1937 çулта 15 лаша вăйлĕ пĕр тракторпа ĕçленĕ ĕç хисепне 100 процент шутласа, юлашки çулсенче тунă ĕçсен хисепĕпе танлаштарса пăхсан, пысăк уйрăмлăх пурри палăрать. Çапла вара 1937 çулти заданипе танлаштарсан кашни трактор хăйĕн заданине 1938 çулта 67 процент, 1939 çулта 57 процент, 1940 çулта 69 процент çеç тултарнă. Ытти машинăсемпе ĕçлесси те çакăн пекех.

Районра хăшпĕр предприятисенче учет ĕçне чăтма çук начар йĕркеленĕ. Ку енĕпе уйрăмăнах хăма çуракан «Спотара» завода тата вăрманпромхоза палăртмалла. Учет ĕçĕ япăхнине пулах «Спотара» заводра иртнĕ çул 75 пин тенкĕлĕх сырье çухалнă. Вăрманпромхозра вăрман касассипе турттарас ĕçре çирĕп учет çук. Десятниксем мĕнле çырса параççĕ, вăрманпромхоз дирекцинче çавăн тăрăх шута илеççĕ, десятниксем çырса памасан вара япала пур çинченех çук пулса тăрать.

Ахальтен мар иртнĕ кунсенче вăрманпромхоз директорĕн помощникĕ Германов юлташ вăрмана ухатана кайсан пĕр делянкăра 2—3 çул каялла хатĕрлесе хупă хăмăт клещисен купине (300 штука ытла) курнă та тĕлĕннĕ: мĕнле япала вара ку, кун пек япаласем пирĕн шут тăрăх пулмалла мар-çке, кăçал хатĕрлени мар ку, пĕлтĕр хатĕрленинчен пĕри те юлман пулас пулать,—тенĕ вăл. Хальхи вăхăтра та çакăн пекех пулса пырать-ха. Вăрман хатĕрлевĕ мĕнле пыни çинчен цифрăсем илме тапратсан пĕр ĕç çинченех вăрман пункчĕсем пĕр цифра параççĕ, десятниксем тепĕр цифра, вăрманпромхоз пĕтĕмпех урăх цифра парать, анчах чăннипе виççĕшĕн те цифрăсем тĕрĕс мар.

СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ ĕç дисциплинине çирĕплетесси çинчен Указ кăларнăранпа чылай вăхăт иртрĕ пулин те районри хăшпĕр предприятисенче халĕ те ĕç дисциплини çирĕпленсе çитмен-ха. Прогулсем халĕ те тăваççĕ, предприяти руководителĕсем прогульщиксемпе начар кĕрешеççĕ, хăшпĕр чухне прогульщиксене хăйсем хӳтлеме пăхаççĕ.

Акă пĕр факт. «Спотара» заводăн директорĕ А. Тарасов юлташ иртнĕ çулти май уйăхĕнче Вотякова заводăн автобазинче механик пулса ĕçлеме илет. Ĕçе илни çинчен приказ çырнипе çырманни паллă мар, мĕншĕн тесен кунта вăл йăла çук, приказсăр тата ĕç кĕнекисĕр ĕçлекен рабочисем кунта 42 çын шутланаççĕ. (Приказа е ĕç кĕнекине вĕсем кирлĕ чухне, следстви органĕсем ыйтсан кăна, кайри числопа майлаштарса çыраççĕ). Тепĕр 8 кунтан çак Вотяков ĕçе 15 минута кая юлса пынă. Уншăн майăн 26-мĕшĕнче 106-мĕш номерлĕ приказпа Вотякова асăрхаттарса хăварнă. Кун хыççăн Вотяков пирки тата çичĕ приказ çырнă. Çак приказсем хыççăн тата Вотяков тӳрленмест. Мĕнле тӳрлентĕр-ха завод дирекцийĕ ачашласа усрасан.

Районри предприятисем начар ĕçлени, предприятисенчи пысăк çитменлĕхсем вĕсем пĕтĕмпех районри парторганизаци промышленноçа ертсе пырас ĕçе вăйсăрлатнă пирки тата предприятисен руководителĕсем хăйсен ĕçне бюрократла, ытларах хут вĕççĕн çеç туса пынипе пулнă. ВКП(б) райкомĕ предприятисенчи ĕçсемпе интересленмен теме çук. Иртнĕ çулталăк хушшинче ВКП(б) райкомĕн бюровĕнче промышленноçлă предприятисен ĕçĕсем çинчен 35 хутчен ыйту лартса сӳтсе явнă. Анчах вăл ыйтусенчен чылайĕшне вырăна кайса тĕрĕслемесĕр, чăн-чăн положенине пĕлмесĕрех, предприяти руководителĕсем хăйсем каланă тăрăх çеç лартса сӳтсе явса пĕтĕмĕшлĕ решенисем йышăннипех лăпланса ларнă. ВКП(б) райкомĕн бюровĕ хăйĕн ларăвĕнче предприятисем енĕпе йышăннă решенисене мĕнле пурнăçласа пынине контроллесе тăман.

Пуçламĕш парторганизацисем те, уйрăмăнах вăрманпромхозри, Буинскри сланец рудникĕнчи, «Кооплеспром» промартелĕнчи, «Спотара» заводри парторганизацисем предприятири ĕçсене кирлĕ таран ертсе пыман, коммунистсен пухăвĕсенче пĕтĕмĕшле решенисем йышăннипе лăпланса ларнă. Çак пуçламĕш парторганизацисенче ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ пулнăранпа пĕр уйăх ытла иртрĕ пулин те хăйсен ĕçĕсене конференци решенийĕсем тăрăх урăхлатса çĕнетни палăрмасть-ха.

Ф. ЗАХАРОВ.

Партконференци решенийĕсене пурнăçа кĕртсе пыратпăр

Пирĕн заводри рабочисемпе инженерно-технически работниксем тата служащисем партин XVIII конференцийĕн решенийĕсене питех те пысăк активлăхпа сӳтсе-яврĕç. Вĕсем пурте партконференцинче кăтартса панă çитменлĕхсем пирĕн завод ĕçĕнче те пуррине тата çав çитменлĕхсене пула завод çителĕксĕр ĕçленине палăртрĕç.

Чăнах та завод ĕçĕнче сахал мар çитменлĕхсем пулнă. Вăл график тăрăх ĕçлеймен, оборудованисемпе, станоксемпе, чĕртаварпа кирлĕ пек усă курман.

Эпир партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕн решенийĕсене пурнăçа кĕртсе пырас шутпа çак ĕçсене тума палăртрăмăр.

Завода йĕркеллĕ ĕçлеттерес, оборудованисемпе туллин усă курас тĕлĕшпе планово-предупредительнăй ремонт графикне тумалла. Урăхла каласан, кашни уйăхрах станоксемпе машинăсене пăхса тухса ремонт тумалла пултăр. Температурăна пăхăр диффузинче 120 градуса, йывăç диффузинче 105 градуса çитермелле тата пăхăр диффузинчен тухакан юман сĕткенне 12 процента çитермелле, çакнах скумпи цехĕнче 10 процента çитермелле, аппаратри вакуума 35 сантиметртан 50 сантиметра çити ӳстерсе скумпи сĕткенне вĕретессине лайăхлатмалла.

Тĕп производствăн уйрăм участокĕсене (рубильнăй тата диффузионнăй отделенисене) график тăрăх ĕçлеттермелле. Çавăн пекех диффузорсемпе кестнер аппарачĕсене график тăрăх тасатса пырассине организацилемелле.

Кунсăр пуçне тата машинăсемпе станоксем валли, уйрăмăнах заводри транспорт валли кирлĕ детальсемпе пайсене 6 уйăх хушши ĕçлемешкĕн çитмелле тума нормировани ĕçне лайăхлатма т. ыт. ĕçсене те тума палăртрăмăр.

Юлашки вăхăтра тума палăртнă мероприятисенчен хăшне-пĕрне пурнăçлама пултартăмăр та ĕнтĕ. Сăмахран, пăхăр диффузинче халĕ температура 120 градуса çитнĕ. Ку тĕлĕшпе уйрăмăнах завод техноругĕ И. Ланин юлташ пысăк ĕçсем туса иртерчĕ.

Котельнăй отделенинче те ĕç чылаях лайăхланчĕ. Кунта халĕ топливо парса тăрассине йĕркеленĕ.

Иртнĕ вăхăтра пирĕн цехсенче час-часах сапаланса выртакан детальсене, тимĕр-тăмăрсене курма пултарнă. Вĕсем çине цех руководителĕсем çаврăнса та пăхман. Халĕ ун пек тĕслĕхсене курма çук, цехсенче большевикла йĕрке тăваççĕ. Пăспа вăй паракан станцинче токарнăйпа сверлильнăй станоксем ĕçлемесĕр ларнă. Халĕ вĕсене урăх çĕре куçарса лартса, усă курма пуçларĕç.

Учет ĕçĕ те лайăхланни сисĕнет. Завода мĕнле материал, мĕнле чĕртавар килсе кĕрет, мĕн тухса каять — çаксене çирĕп учет туса пыраççĕ. Урăхла каласан, ку енĕпе директор приказне çирĕппĕн пурнăçа кĕртсе пыма тытăнчĕç.

Производствăри çитменлĕхсене пĕтерсе пыни заводра график тăрăх ĕçлеме май парать. Калас пулать, ытти уйăхсемпе танлаштарсан, март уйăхĕнче эпир чылай лайăх ĕçлеме пуçларăмăр. Коллектив кашни кун тенĕ пекех плана йĕркеллĕн тултарса пырать. Сăмахран, малтанхи 10 кун хушшинче пирĕн юман экстракчĕ 200 тонна туса кăлармалла пулнă пулсан, эпир 207 тунна тунă.

Производство планне тултарассипе уйрăмăнах скумпи цехĕ паха пример кăтартать. Цех кашни кунах плана 112 процентран кая мар тултарать, графика пăсмасăр ĕçлет.

Производствăри çитменлĕхсене пĕтерес, завода график тăрăх йĕркеллĕ ĕçлеттерес тĕлĕшпе коммунистсемпе комсомолецсем пысăк ĕçсем тăваççĕ. Вĕсем рабочисем хушшинче политикăллă-массăллă ĕçе сарса, ĕç тухăçлăхне ӳстерес, продукци пахалăхне лайăхлатас тĕлĕшпе хăйсем малти ретре пыраççĕ. Пирĕн производствăра пĕтĕмпе 15 коммунист ĕçлет, пурте вĕсем стахановецсем, ударниксем. Слесарь Е. Федоров юлташ хăйĕн нормине 130—140 процент тултарать. Щукинпа Горбунов юлташсем скумпи цехне ертсе пыраççĕ т. ыт. те.

Анчах эпир хăшпĕр ĕçсене тунă пулсан та завод ĕçĕнче çитменлĕхсем пур-ха. Мартăн 10-мĕшĕнче завод плана мĕнпурĕ те 86 процент çеç тултарчĕ, труба çурăлса кайнă пирки завод 4 сехет ахаль ларчĕ. Куншăн ĕнтĕ, паллах, завод руководителĕсем те айăплă, вĕсем енчен тĕрĕслӳ сахал пулнă.

Çитес вăхăтра çитменлĕхсене пĕтерсе завода йĕркеллĕн ĕçлеттересси — çакă пулать пирĕн задача.

А. БЕЛЯКОВ,
Çĕмĕрлери «Большевик» заводри партбюро секретарĕ.

Сесси материалĕсене ăнлантарса параççĕ

ЕТĔРНЕ. Кăтапри «Пионер» колхозри колхозниксем СССР Верховный Совечĕн VIII Сессийĕн ĕçĕсемпе питĕ те интересленеççĕ. Сесси ĕçленĕ вăхăтра колхозниксем хăйсен ĕçлес хастарлăхне ӳстерчĕç. Халĕ агитаторсем колхозниксене ССР Союзĕн 1941 çулти Государство бюджечĕ çинчен, ялхуçалăх налогĕ çинчен, колхозсенчен доход тăрăх налог илесси çинчен йышăннă законсене ăнлантарса параççĕ. Ку тĕлĕшпе ВКП(б) членĕн кандидачĕсем С. Сынковпа П. Яндышев юлташсем тăрăшса ĕçлеççĕ.

Çавнашкалах СССР Верховный Совечĕн VIII Сессийĕ йышăннă законсене колхозниксене ăнлантарса парассине «Комбайн», Мичурин ячĕпе тăракан колхозсенче те лайăх йĕркеленĕ.

Ник. ЦВЕТКОВ.

Парторганизацин производствăпа ытларах интересленмелле

ВĂРНАР. Фосфорит заводĕнчи пуçламĕш парторганизацин пухăвĕ партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцин итогĕсем çинчен сӳтсе-яврĕ. Пуху завод ĕçĕнче пысăк çитменлĕхсем пуррине палăртрĕ. Иртнĕ çулта завод руда кăлармалли плана 45,6 процент анчах тултарнă. Парторганизаци тата уйрăм коммунистсем производствăпа сахал интересленнĕ. Машиннăй цех начальникĕ коммунист Крышков юлташ ĕçе тивĕçлипе организацилемен. Çак цехра вутă вăхăтра хатĕрлемен пирки час-часах пысăк чăрмавсем пулаççĕ. Производствăра ĕçлекенсене вутă хатĕрлес ĕçе куçарнă тĕслĕхсем те пулнă.

Заводри пуçламĕш парторганизаци пĕр цех ĕçĕпе ытларах интересленсен, ыттисене манса хăварать. Хальхи вăхăтра машиннăй цехпа фосфорит çăнăхне авăртса кăларакан отделенин ĕçĕсене лайăхлатас тĕлĕшпе чылай ĕçсем тунă. Çав вăхăтрах транспорт цехне йĕркеллĕ ĕçлекен тăвас тĕлĕшпе тăрăшни çук.

Снабжени отделĕ чугунçулсене юсама шпалсем, болтсемпе костыльсем хатĕрлесе парас тĕлĕшпе начар ĕçлет. Чугунçулăн Ишак участокĕнче пĕрремĕш, иккĕмĕш тата пиллĕкмĕш километрсенче халех ремонт тумалла. Унсăрăн вăл завод ĕçне начарлатма пултарать.

Пренире тухса калакансем заводра дисциплина начар пулнине, учет ĕçне тĕрĕс туса пыманнине палăртрĕç. Пĕлтĕр учет ĕçне заводра уйрăмăнах япăх туса пынă. Бухгалтери кăтартса панă тăрăх, иртнĕ çулта заводăн руда апрель уйăхĕнче пĕтнĕ шутланнă, анчах вăл ун хыççăн та уйăх çурă ĕçленĕ. Çапла, руда пĕтмен пулнă. Бухгалтери каланă тăрăхах 1940 çулта 10 пин кубла метр вутă пĕтернĕ, анчах тĕрĕс шутласа пăхсан 14 пин кубла метр пĕтерни курăннă.

Заводра продукци пахалăхĕшĕн сахал кĕрешеççĕ-ха. Авăртса кăларакан фосфорит çăнăхĕн нӳрлĕхĕ 3 процент пулмалла, хăшпĕр кунсенче вăл 6 процент таран пулать. Заводра штурмовщина та пĕтмен-ха.

Чăн та, юлашки вăхăтра заводра ĕçсем юсанаççĕ. График тăрăх ĕçлеме тытăннăранпа план тулса пыракан пулчĕ. Завод февраль уйăхĕнчи плана 104 процент ытларах тултарчĕ.

Парти пухăвĕ XVIII партконференцин решенийĕсене ырларĕ, пуçламĕш парторганизацине производствăна ертсе пырассине вăйлатма хушса хăварчĕ, партконференци решенийĕсене пĕр пăркаланмасăр пурнăçа кĕртсе пырас тĕлĕшпе татăклă мероприятисем йышăнчĕ.

В. Цыпленков.

ШКУЛ ПУРНĂÇĔ

КОМСОМОЛКА-ОТЛИЧНИЦĂСЕМ

Класри йĕрке, вĕренӳ пахалăхĕ, дисциплина уйрăм комсомолецсем пример панинчен нумай килет. Отличник-комсомолец — пуриншĕн те пример. Ыттисем те вара вĕсемпе танлашма тăрăшаççĕ.

Çĕрпӳри педучилищера комсомолец-отличниксем чылай. Вĕсем обществăллă ĕçре те лайăх примерсем кăтартаççĕ, кружоксенче те активлă ĕçлеççĕ, «За отличную учебу» ятлă стена хаçатĕнче вĕсем çырнă статьясем час-часах тухаççĕ.

Акă, Катрамова тата Ярисова юлташсем. Вĕсем педучилищера 3 çул хушши вĕренеççĕ. Пур предметсемпе те яланах «хорошо» е «отлично» паллăсем илсе пынă. Çак хĕрачасен мăнкăмăлланасси çук вара. Вĕсем уроксенче юнашар ларакансемпе е урăх хисемпе калаçмаççĕ, преподаватель ăнлантарнине пĕр сиктермесĕр итлеме тăрăшаççĕ. Грамматика правилисене, упражненисене, геометри теоремисене, законсене т. ыттисене те каласа тата кăтартса панине лайăх сăнаса ларaççĕ, кирлĕ пулсан çыраççĕ. Задачăсене, упражненисене яланах тĕплĕн тăваççĕ. Киле панă ĕçе тумасăр нихăçан та хăварман. Класра итленине килте кĕнеке тăрăх вĕренсе çирĕплетсе пыраççĕ.

Çак отличница-комсомолкăсем хăйсенчен мĕн ыйтнине вăтанмасăр каласа параççĕ. Анчах хăйсем çинчен пурне те каласа пама хăяймаççĕ. Вĕсем «мухтанчăк, вĕçкĕн» тесе каласран шикленеççĕ пулас. Çавăнпа вĕсем каласа çитерейменнине хамăр хушса калар.

Ярисовăпа Катрамовăн тетрадьсем яланах йĕркеллĕ, — таса, илемлĕ почеркпа çырнă тетрадьсем. Вĕсем йăнăшсем тумасăр çырма тăрăшаççĕ. Йăнăш тупăнсан, вăл мĕнрен килнине, унăн сăлтавне шыраса тупаççĕ, кайран çав йăнăша тепĕр хут тăвасран сыхланаççĕ.

Ютçĕршыв чĕлхинчен кĕнĕ сăмах е ăнланман урăх сăмах пулсан, çавна словарь тăрăх шыраса тупса пĕлеççĕ.

Уроксене хатĕрленнĕ хыççăн, кăштах канаççĕ те, илемлĕ литература произведенийĕсене вулама пуçлаççĕ. Питĕ нумай вулаççĕ. Преподаватель панă списокран вуламан произведени çукпа пĕрех. Уроксене яланах тĕплĕн хатĕрленеççĕ. Преподаватель кирек хăçан ыйтсан та ответлеççĕ.

Вĕсем тата вĕренӳре юлса пыракансене те пулăшаççĕ. Уроксене пĕрле хатĕрлеççĕ, ăнланман вырăнсене каласа параççĕ.

Çак отличник-комсомолецсем практикăра панă уроксене те «отлично» пахаланă.

Отличниксем вĕренме те, ĕçлеме те, канма та пĕлеççĕ. Пĕр-пĕринпе ăмăртса вĕренеççĕ. Тата вĕсем обществăллă ĕçсене те активлă хутшăнаççĕ. Кашниех «ВКП(б) историйĕн кĕске курсне» вĕренсе тухаççĕ.

Вĕсем — профком членĕсем. Кашнин виçшер оборона значокĕ:

— Вĕренсе тухсан мĕн ĕçре пуласшăн? — тесе ыйтсан:

— Учитель ĕçĕнче, урăх ниçта та мар. Пире партипе правительство вĕрентнĕ, пирĕн ĕçпе ответлемелле. Учитель ятне пăсмăпăр тесе шутлатпăр,— тесе ответлеççĕ çак çамрăк хĕрачасем.

Ярисовăпа Катрамова пек вĕренекенсем педучилищера татах та пур.

Анчах çапах та, отличниксен йышĕ педучилищера сахалтарах-ха (пĕтĕмпе 30 çын ытларах). Вĕсен йышĕ ӳссех пырасса шанса тăратпăр. Вĕренӳ отличникĕсен примерĕпе ыттисем те усă курма пуçлĕç.

Пав. ШООР.

Библиотека работникĕсен канашлăвĕ

Мартăн 17—18-мĕшсенче республикăри библиотека работникĕсен канашлăвĕ пулса иртрĕ. Канашлура ВКП(б) XVIII конференцин итогĕсем тата библиотека работникĕсен задачисем çинчен Чăваш АССР Наркомпросăн библиотека отделĕн заведующийĕ Никитина юлташ доклад турĕ.

Вăл хăйĕн докладĕнче библиотекăсен ĕçĕнчи çитменлĕхсем çинчен тĕплĕн чарăнса тăчĕ. Сăмахран, Ишлейри, Октябрьскинчи, Первомайскинчи библиотекăсем ĕçсыннисен массисене коммунистла воспитани парас тĕлĕшпе библиотекăсем умĕнче тăракан задачăсене пурнăçа кĕртсе пымаççĕ. Вĕсем ялти культурăллă вучахсем пулса тăман-ха. Çак библиотекăсенче кĕнекесене учета илессине тата сыхласа усрассине япăх йĕркеленĕ.

Çавăн пекех чылай библиотекăсенче ĕçлекенсем тасалăхшăн тата ĕçри культурлăхшăн кĕрешмеççĕ. Çавăн пекех вĕсем массăллă ĕçе те организацилемен. Канаш районĕнчи библиотекăсем çак март уйăхĕн 14-мĕшченех XVIII партконференцин материалĕсемпе выставкăсем те организацилемен.

Никитина юлташ хăйĕн докладĕнче партин XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене май библиотекăсем умĕнче тăракан задачăсем çинчен уйрăмах тĕплĕн чарăнса тăчĕ. Библиотекăсен парторганизацисене конференци решенийĕсене кашни ĕçсынни патне çитерме, çапла решенисене пурнăçа кĕртессишĕн кĕрешме мобилизацилемелле. Партин XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене массăллăн пропагандăласси — хальхи вăхăтра библиотека работникĕсем умĕнче тăракан чи пысăк задача.

Канашлу йышăннă резолюцире республикăри библиотека работникĕсене пурне те ĕçсыннисене коммунистла воспитани парас тĕлĕшпе тата ытларах пикенсе ĕçлеме чĕнчĕ.

Канашлура çавăн пекех тата куçса çӳрекен библиотекăсен ĕçĕсем çинчен тата кĕнекесен фондне çĕнĕрен классификацилесси çинчен докладсем итлерĕç.

Канашлу хыççăн библиотека работникĕсене Чăваш АССР Çутĕç Халăх Комиссарĕ Евлампьев юлташ йышăнчĕ. Йышăнура библиотека работникĕсем хăйсен ĕçĕнчи опытсем çинчен каласа кăтартрĕç, ĕçри çитменлĕхсемпе хăйсене ĕçре мĕн кирлисем çине те кăтартса пачĕç. Евлампьев юлташ хăйĕн сăмахĕнче массăсене коммунистла воспитани парас ĕçре библиотекăсем пысăк вырăн йышăнса тăни çине кăтартса пачĕ тата библиотекăсен ĕçне малашне тата ытларах лайăхлатма чĕнчĕ.

Хутла пĕлменнисене пурне те вĕрентмелле

Партипе правительство кăтартса панине пурнăçа кĕртсе, пирĕн хутла пĕлменнисене тата сахал пĕлекенсене пурне те çывăх вăхăтрах вĕрентсе кăлармалла. Ку ĕçе хулари тата ялти культурăллă вăя хутшăнтарас пулать.

Хутла пĕлменнисене тата сахал пĕлекенсене вĕрентес тĕлĕшпе кăтартуллă ĕçлекенсем пирĕн пур. Сăмахран, Канаш хулинче культармеец Рудометова юлташ аван ĕçлет. Вăл, хăй вĕрентнисĕр пуçне, çамрăк культармеецсене те ĕçлеме вĕрентсе пырать.

Шупашкар тата Сĕнтĕр районĕсенче хутла пĕлменнисене тата сахал пĕлекенсене вĕрентес ĕçе начар мар организациленĕ.

Анчах çак пысăк задачăна чылай районсенче ăнланса илмен-ха. Илер, сăмахран, Куславкка районне. Ку районра иртнĕ çулти декабрĕн 15-мĕшне хутла пĕлменнисем 189 çын, сахал пĕлекенсем 322 çын пулнă. Вĕсенчен хăшпĕрисем кăна вĕренме çӳреççĕ. Починка, Çăкалăх тата ытти чылай ялсоветсенче кĕркуннеренпе те икшер заняти кăна иртернĕ. Комбинатра тата Янгильдино ялĕнче хутла пĕлменнисемпе сахал пĕлекенсене тĕплĕн шута илсе те тухман. Тĕлĕнмелле пулсан та, Куславкка районĕнче çак ĕçе тума уйăрса панă укçапа та усă курмаççĕ.

Хутла пĕлменнисене вĕрентес ĕç Çĕрпӳ районĕнче те çавăн пекех япăх тăрать. Районра кăçал кама вĕрентсе кăларнă, — районри çутĕç пайĕнче çавăн пек список та çук. Çутĕç пайĕн хутла пĕлменнисене вĕрентес тĕлĕшпе ĕçлекен инспекторĕн ĕç планĕ те çук, вăл вăхăта пуринчен ытла канцеляринче ларса иртерет.

Чкаловски, Пăрачкав, Улатăр, Калинински районсенче тата Улатăр, Шупашкар, Çĕмĕрле хулисенче те хутла пĕлменнисене вĕрентес ĕç çавăн пекех япăх тăрать. Чылай çĕрте культармеецсем уйăрнă, плансем те тунă, анчах хутла пĕлменнисемпе тата сахал пĕлекенсемпе занятисем йĕркеллĕ иртерсе пымаççĕ.

Вăрманта яланах ĕçлекен рабочисем хушшинче те çак ĕçе организацилемен-ха. Сăмахран, Вăрнар районĕнчи Апнерпе Чаркли разъезчĕсенче, Йĕпреçре тата Атăл леш енче (Шупашкар тĕлĕнче) хутла пĕлменнисем тата сахал пĕлекенсем пурри-çуккине те шута илмен. Канашри вагонсем юсакан заводра тата Улатăрти предприятисенче те вĕсене вĕрентме тытăнман.

Çакă вăл, хутла пĕлменнисене вĕрентес тĕлĕшпе япăх ĕçлени, районсенчи çутĕç пайĕсен ĕçĕнчи пит пысăк çитменлĕх пулса тăрать. Вĕсен çак ĕçе хăвăртрах тата тивĕçлипе организацилемелле.

И. Сапожников.

Вырăнтан та хускалмасть

Хальхи вăхăтра пĕтĕм çĕршыв ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕн материалĕсене вĕренет. Ĕçсыннисем парти конференцийĕн решенийĕсене пурнăçа кĕртессишĕн тăрăшса ĕçлеççĕ. Конференци решенийĕсене кашни ĕçсынни патне çитерес тĕлĕшпе вулав çурчĕсен те ĕçлесе пымалла.

Анчах Александровскинчи (Советски р.) вулав çурчĕн заведующийĕ Степанов юлташ вырăнтан та хускалмасть-ха. Ку вулав çурчĕ мĕн-мĕн туманни çинчен каласа та пĕтерес çук, — вăл нимĕн те тумасть.

Районри çутĕç пайĕн, пирĕн шутпа, вулав çурчĕсен пуçлăхĕсене пурне те ĕçе тытăнтармалла.

Я. Кузьмин.

Кăçалхи юбилейлă изданисем

Чăваш АССР Государство Издательстви хăйĕн кăçалхи планне чылай юбилейлă изданисем кĕртнĕ. Чăваш халăх поэчĕ С. В. Эльгер литературăра ĕçлеме пуçланăранпа 20 çул тултарнă тĕле унăн «Шурăмпуç килсен» романне пичетлесе кăларнă. Кунсăр пуçне «Улăпсем» кĕнеки пичетленет.

Кăçал, май уйăхĕнче, чăваш халăх поэчĕ, орденоносец Н. И. Шелеби литературăра ĕçлеме пуçлани 30 çул тултарнă ятпа унăн сăвăсен пуххи тата «Автономи юрри» пичетленсе тухмалла.

Июль уйăхĕнче, вырăс поэчĕ М. Ю. Лермонтов вилнĕренпе 100 çул çитнĕ тĕле, унăн чăвашла куçарнă сăввисен кĕнеки тухать. Кунсăр пуçне тата поэтăн «Герой нашего времени» произведенине чăвашла куçарнă, вăл та уйрăм кĕнекепе пичетленет.

Сентябрь уйăхĕнче чăвашсен талантлă композиторĕ тата драматургĕ Ф. П. Павлов çуралнăранпа 50 çул, вилнĕренпе 10 çул тултарать. Çавна май Ф. П. Павловăн литературăллă тата музыкăллă произведенийĕсен сборникĕсем пичетленсе тухмалла. **А. О.**

Парникри ĕçсем

Пахча-çимĕçсене парнике акас вăхăт çывхарса килчĕ. Мартăн 20—25-мĕш числисенче ир пулакан купăста, апрелĕн 1—10-мĕш числисенче помидор вăррисене акма тытăнмалла.

Хăшпĕр колхозсенче ку ĕçе малтанхи çул тума тытăнаççĕ, çавăнпа та вĕсене парник ĕçĕсем çинчен пĕлни питех те кирлĕ. Парник вырăнне иртен пуçласа каçченех хĕвел çутатса тăракан, çурçĕр енчен хÿтĕ, кăнтăрпа кăнтăр-хĕвелтухăç еннелле кăштах тайлăк вырăна суйласа илмелле. Тÿрем вырăнта та тума юрать. Парнике çуркунне шĕлкĕш шывĕ юхса ан кĕтĕр тесен, парник участокĕ йĕри-тавра канав чавса, шыва çав канавпа уçса яма май тумалла. Парниксене çуртсем çывăхнех тума кирлĕ мар, парнике шăшисем пыма пултараççĕ.

Парник канавне хĕвелтухăçĕнчен хĕвеланăç еннелле чавмалла. Стандартлă парник канавĕн тăршшĕ 21,2 метр (20 рамăллă), сарлакăшĕ 147 сантиметр, тарăнăшĕ 60—70 сантиметр пулмалла. Хăйăрлă грунтлă вырăнта парник канавĕн стенисене сĕвекрех тусан аван. Парникпе парник хушшинче метра яхăн пушă вырăн хăвармалла. Рамăсене хумашкăн 12—14 сантиметр тачкăш чăмăр йывăççенчен тытăçтарса кăшкар туса, ăна парник канавĕ хĕррипе вырнаçтараççĕ. Кăшкара урлă каштасем хумалла, унсăрăн, шăн тăпра ăшăннă хыççăн, тан тапса кăшкара хĕсме пултарать. Парникăн çурçĕр енчи кăшкарĕ кăнтăр енчинчен 10—12 сантиметр çÿлерех пулни кирлĕ. Кăнтăр енчи кăшкар пĕренине 2,5 сантиметр сарлакĕш чавса пас тумалла, çурçĕр енчи пĕрени çине, пас тăвас вырăнне, рамăсене çăт выртмашкăн кăшт чутласа савалас пулать.

Парнике çимĕç вăррисем акиччен 5—6 кун малтан хĕрме тытăннă лаша тислĕкĕпе парнике аниченех тултарса, çиелтен рамăпа тата улăмпа витесçĕ. Парник тĕпне тата çиелтен сивĕ тислĕк, варрине—вĕри тислĕк хумалла. Çĕрсе кăвакарнă тислĕке хума кирлĕ мар, унăн усси çук, вăл ăшă памасть. Малтанхи вăхăтрах лаша тислĕкĕ 70—75 градус таринччен ăшă пама пултарать. Тата çакна астăвас пулать: ытлашши типĕ тислĕк хĕрмест, çавăнпа та ун пек чухне кăшт шывпа йĕпетни кирлĕ.

Парнике тултармалли тислĕк хĕрме тытăнман пулсан, ун пек чухне ятарласах хĕртме майсем шырамалла: тислĕк айне шăтăк туса вут çунтараççĕ, хĕртнĕ чулсем пăрахаççĕ, вара тислĕк ăшăнса хĕрме тытăнать.

2—3 кунтан парникри тислĕк кăшт пусăрăнать, лапчăнать, çав хухнă вырăна каллех ăшă тислĕк тултармалла. Парникре тислĕк хĕрсех пырать пулсан, парнике шăн тăпра хумалла. Ăшă парникре 1—2 кунтан шăн тăпра ăшăнса тĕпренкелеме пуçлать, ăна тимĕр шăллă кĕреплепе сиркелесе сарса пăрахмалла, хăмапа çапса кăшт пусăрмалла. Парникри тăпран хулăмăшĕ купăстапа помидор калчисене ÿстерме 14—16 сантиметр пулмалла. Парник валли çерем тăпри çĕрĕк тăприпе çурмалла пулмалла. Купăстапа помидор акас парнике çак çимĕçсем пĕлтĕр ÿснĕ вырăнти тăпрана илме кирлĕ мар, чирсем сарăлма пултараççĕ. Кашни рама айнех пĕрер килограмм известь çăнăхне тăпрапа хутăштарса сапсан аван пулмалла.

Купăста вăррине ретлĕн акмалла. Ретпе рет хушши сантиметр пулмалла. Пĕр рама айне 4—5 грамм вăрă кĕмелле. Акассине тарăн акас пулать. Вăрăсене акса тухсан çиелтен хăйăрпа е çĕрĕк тăприпе çÿхен витсен те юрамалла. Тăпра типĕ пулсан вăрăсене акнă хыççăнах ăшă шывпа шăвармалла. Вăрăсем шăтма пуçличчен парниксене витсе тămалла, шăтма тытăнсан каçхине анчах витмелле. Купăста шăтас вăхăтра парникре ăшă 3 кун хушши 5—7 градусран ытла пулмалла мар. Çак вăхăт иртсен калчасене ана çине кăларса лартиччченех 10—12 градус ăшăра ÿстермелле. Ытлашши ăшăпа тата çителĕксĕр çутăра калчасем пĕтме пултараççĕ, çавăнпа та парникре çителĕклĕ таран çутă пулмалла, кашни кунах рамăсене пĕр енчен кăшт çĕклесе уçăлтармалла.

Калчасем çăра шăтса тухсан 4 сантиметра пĕр калча хăварса сайралатмалла, сайралатма кăларнă калчасене урăх парнике лартмалла.

Усекен калчасене кашни кунах шăварма кирлĕ мар, 4—5 кунта пĕрре шăварсан çитет. Ытлашши нÿрĕ сиен кÿме пултарать. Калчасем вăйланса çитсен тата ирĕкре ăшă çителĕклĕ пулсан рамăсене илсе, калчасене ирĕкри сывлăша хăнăхтармалла. Тăм ÿкмен каçсенче, калчасене кăларса лартас умĕн, каçхине те рамăпа витме кирлĕ мар.

Пĕр рама айĕнче 500—600 тĕп калча туса илме пулать.

Помидор калчине купăста калчине ÿстернĕ пекех ÿстермелле, анчах унта çак уйрăмлăхсем пур: помидор вăррине акиччен, бактериальнăй рак чирĕпе кĕрешес майпа, формалин шывĕпе çумалла. Калчасем шăтса тухсанах, вĕсен семядольнăй çулçисене шутламасăр, малтанхи чăн-чăн çулçисем пур пулсан, пур еннелле те 10 сантиметр хушă парса ăшă парнике пикировани тумалла. Пĕр рама айне 125—150 тĕп кĕрет. Куçарса лартмалли калчасене парникрех акса шăтараççĕ, пĕр рама айне 12—16 грамм вăрă кĕрет. Помидор калчисем купăста пек мар, вĕсем ăшă ытларах ыйтаççĕ. Парникре 12—20 градус ăшă тămалла. Ăшă кунсенче, кăнтăрла рамăсене пĕр енчен кăшт çĕклесе парнике уçăлтармалла. Тăм ÿкмен каçсенче нимĕнпе витмесен те аван, анчах та тăм тивесрен сыхланни кирлĕ. Калчасене кăларса лартиччен уçă сывлăшра мĕнчухлĕ ытларах хăнăхтаран, вĕсен тÿсĕмлĕхĕ çавăн чухлĕ ытларах пулать.

Калчана парникре 50—60 кун тытмалла.

Агроном **В. ЗАХАРОВ.**

Куллен кирлĕ таварсем ытларах туса кăларар!

Решенисем йышăннă та, лăпланнă

ÇĔМЕРЛЕ. (**Хамăр корр.**). СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ вырăнти чĕртавартан куллен кирлĕ таварсем тата продовольстви тăвассине ÿстермелли мероприятисем çинчен йышăннă постановленин тухнă хыççăн артельсемпе предприятисенче пуринче те тенĕ пекех канашлусем пулса иртнĕччĕ. Ку тĕлĕшпе райсовет исполкомĕ те хулари предприяти руководителĕсемпе канашлу туса ирттернĕччĕ. Çав канашлусенче партипе правительство йышăннă постановленине пурнăçлас тĕлĕшпе сахал мар ĕçсем тума палăртнăччĕ. Хăшпĕр артельсенче çĕнĕ производствăсем организацилеме, пĕчĕкрех производствăсене пысăклатма йышăннă пулнă. Куллен кирлĕ таварсене сутма ларексем уçасси çинчен те калаçнăччĕ.

Çĕмĕрле районĕ кирлĕ таварсем туса кăларас тĕлĕшпе питех те пысăк ĕçсем тума пултарать, условисем пур. Анчах паянхи куна ĕçсем мĕнле тăраççĕ-ха?

Ку ыйтăва хирĕç «Красный Октябрь» артель председателĕн заместителĕ Рыбаков юлташ çапла каласа пачĕ:

— Эпир кăçал икĕ цех уçма пулнăччĕ. Халĕ вĕсем ĕçлеме пуçларĕç. План тăрăх кăçал пирĕн куллен кирлĕ таварсем пĕтĕмпе 349,6 пин тенкĕлĕх туса кăлармалла. Çăва тухсан артель урапа масĕ туса кăларма пуçлать.

Анчах ĕçре хăшпĕр çитменлĕхсем пулнă пирки плана йĕркеллĕн тултарса пыраймастпăр-ха, уйрăмăнах чĕртавар çитмест,—терĕ Рыбаков юлташ.

Анчах пур артельсенче те ĕçсем кун пек мар-ха. Чылай çĕрте пĕр вырăнта тапăртатса тăни çеç курăнать. Решенисем йышăннă та, çавăнпа лăпланса ларнă.

«Партизан» артель правленийĕн январĕн 23-мĕшĕнче пулса иртнĕ ларăвĕнче протокол çине çитес вăхăтрах йывăç кашăксем, фанерăран кĕреçесем, атă-пушмак çĕлемелли çип, катка-пичкесем тума пуçăнмалли çинчен лайăх çырса хунă.

Анчах артель правленийĕ йышăннă решение пурнăçлас тĕлĕшпе нимех те туман-ха. Лару пулса иртнĕренпе икĕ уйăх çитет, кунта куллен кирлĕ таварсем туса кăларма мар, вĕсене хăш вырăнта, мĕн чухлĕ туса кăлармалли çинчен те пĕлмеççĕ.

Çĕнĕ производствăсем валли столярнăй цеха пысăклатмалла пулнă. Нумаях та пулмасть ăна туса пĕтерчĕç. Анчах унта çĕнĕ йышши таварсем туса кăларма пуçламарĕç, малтан ĕçлекен столярсем вырнаçрĕç, халĕ çĕнĕ цехсем ăста пулмалли паллă мар.

Мыслецри, Паланри заводсенче те улшăнусем сахал. Унти руководительсем час-часах тĕрлĕрен сăлтавсем çине йăвантарма пăхаççĕ. Мыслецри хăма çуракан завод директорĕ Сухарев юлташ йывăç кĕреçесем туни хакла ларать тесе, ĕçе пуçăнасшăн мар.

Руководительсем çавăн пек шутланипе ĕнтĕ Çĕмĕрле хулинче те, ялсенче те ĕççыннисене кирлĕ таварсем: шăпăрсем, кĕреçесем, арчасемпе ешчĕксем, кĕвентесем, йĕлтĕр туйисем тупма çук.

Вăхăт кĕтмест. Часах иккĕмĕш квартала кĕретпĕр. Анчах Çĕмĕрлере çавсăвах лăпкăн пурăнаççĕ, куллен кирлĕ таварсене ытларах та ытларах туса кăларассишĕн кĕрешмеççĕ.

ХАР. ЛИСИН.

Производствăри культурлăхшăн кĕрешмелле

Вăрнар поселокĕнчи промысла артелĕсенче тата суту-илÿ организацийĕсенче партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене коммунистсен, комсомолецсен тата рабочисемпе служащисен пухăвĕсенче сÿтсе-явнă. «Труд» артельри пуçламĕш парторганизацинче «Красный кустарь», «Скороход» тата инвалидсен артелĕнче ĕçлекен коммунистсем те тăраççĕ. Пуçламĕш парторганизацин пухăвĕнче XVIII партконференцин решенийĕсене сÿтсе-явнă, паха решенисем йышăннă. Анчах партн организацин секретарĕ Калюкова юлташ çав решенисене мĕнле пурнăçа кĕртнине тĕрĕслемен, ун çинчен часах манса та кайнă. Вăл пуринчен те ытларах ку ĕç хăй тĕллĕнех пулса пырасса шаннă.

Партин XVIII конференцийĕ Маленков юлташ доклачĕ тăрăх йышăннă резолюцинче çапла каланă:

«Малалла, çакна туни кирлĕ: предприятисемпе чугунçулсем çинче тасалăх тата элементарлă йĕркелĕх туса хурас пулать, çав предприятисемпе чугунçулсене кунсеренех таса тата йĕркеллĕ тытса тăрас пулать.

Предприятисенче тасалăхпа йĕркелĕх тытса пырас задачăна, вăраха яма ораман задача вырăнне хурса, парти организацийĕсем халех татса пама тивĕçлĕ».

Промысла артелĕсенче тата суту-илÿ организацийĕсенче XVIII партконференци решенийĕсене халех пурнăçласа пымалла пулнă, анчах Вăрнарта вăл çук-ха. Вăрнар районĕнчи радио тăрăх паракан «Юлашки хыпарсен» редакцийĕ тата поселок Совечĕн исполкомĕ артельсемпе суту-илÿ организацийĕсенче тасалăхпа йĕркелĕхшĕн мĕнле кĕрешнине тĕрĕслес тĕлĕшпе рейд туса ирттерчĕç.

Тĕрĕслÿ артельсемпе суту-илÿ организацийĕсенче халĕ те тасалăхпа йĕркелĕх çуккине кăтартса пачĕ.

«Труд» артель — районра чи пысăк артель. Артель конторин урайĕнче хутсем выртаççĕ, çÿп-çап та сахалах мар. Икĕ бухгалтер артель председателĕн кабинетĕнче ĕç вăхăтĕнчех кирлĕ мар ĕç çинчен калаçса лараççĕ. Çынсем пырсан вĕсемпе сиввĕн калаçаççĕ.

Бондарнăй тата токарнăй цехсенче техничкăсемпе рабочисем тасалăхшăн культурăшăн тăрăшни курăнмасть. Пур çĕрте те тасамарлăх, тусан, эрешмен карти. Рабочисем ĕçлекен вырăнсенче тасалăх çук, стенасем хăрăмланса кайнă. Цехсенчех чĕлĕм туртаççĕ, çавăнпа та кунта таса сывлăш çителĕксĕр. Цехсенче вĕретнĕ шыв çук. Шывне ĕçме стакансем те, кружкăсем те çитмеççĕ. Умывальник, алшăлли тата супăнь çук.

Çав цехсенчех пысăк катка ларать, вăл каткара, пушартан сыхланма, шыв усраççĕ. Шывне нихăçан та улăштармаççĕ, çавăнпа та каткаран ырă мар шăршă кĕрет.

Сăрлакан цех пĕчĕкçĕ çурта вырнаçнă. Кунта сăрлаççĕ, кунтах рабочисем пурăнаççĕ.

«Труд» артельрен инçех те мар, поселок хыçĕнче инвалидсен артелĕн мастерскойĕсем, çуртсем, складсем пысăк вырăнах йышăнаççĕ. Артельте çĕнĕ контора, йывăç завочĕ, çĕвĕ çĕлекен мастерской, тимĕрç лаççи пур. Çак менпур пурлăха тирпейлĕ тыткалани кирлĕ. Анчах инвалидсен артелĕнче йĕркелĕх çук-ха. Конторăра таса мар, чĕлĕм туртса тултарнă, пÿрт маччи хуралса кайнă. Кăмаки вара ытла та хура. Урайĕ таса мар, хутсем, çÿпсем йăваланса выртаççĕ. Кунтах техничка çемьипе пурăнать.

Çĕвĕ çĕлекен мастерскойĕнче йĕркелĕх çук. Сĕтел хуралса пĕтнĕ. Сĕтел çинче çăкăр таткисем, купăста, тăвар. Урайĕнче тĕрлĕ япала таткисем выртаççĕ. Кунта çÿп-çапсене пухма корзинка е ещĕк çук.

Инвалидсен артелĕн Вокзал урамĕнче сапожнăй мастерской пур. Мастерскойĕнче йĕритаврах тусан эрешмен карти, çÿп-çап. Таса мар сĕтел çинчех çăкăр татăкĕ выртать, ăна хаçатпа та витмен. Сĕтел ещĕкне эрешмен карта çавăрнă.

Мастерской заведующийĕ Назаров тасалăхпа йĕркелĕх çинчен шутласа та пăхмасть. Вăл мастерскойĕнче тасалăх тытма укçа-тенкĕ ыйтать, сметăсем те тăвать. Анчах мастерскойĕнче урайне çумаççĕ, таса тытмаççĕ.

«Скороход» артель иртнĕ çулта çеç çĕнĕ, пысăк çурт тунă. Кунта—сапожнăй цех, фотографи, парикмахерски. Анчах çак çĕнĕ çуртра та тасалăх çук. Белянина бухгалтер сĕтелĕ çинче хуралса, вараланса пĕтнĕ картон выртать. Урайĕнче те таса мар.

Сапожнăй мастерскойĕнче 16 çын ĕçлеççĕ. Çуртра тăвăр, сывлăш сахал, форточка çук, урайне çумаççĕ, мачча çинче тата кĕтессенче эрешмен картисем. Рабочисем валли вĕретнĕ шыв çук. Витри урайĕнчех ларать, кунта пĕр кружкăранах пур рабочисем те шыв ĕçеççĕ.

«Красный кустарь» артельре те йĕркелĕх çук. Çĕвĕ çĕлекен мастерскойĕнче материал татăкĕсем, хутсем урайĕнче йăваланса выртаççĕ. Вăрнарти сельпо конторинче, ресторанта, складсенче те ним йĕркелĕх те çук. Сельпо конторинче таса мар. Ресторанта вара татах та япăх. Маччa хуралса кайнă, чечексем типĕ, сĕтелсем çинче тасалăх çук. Урайĕ яланах хура. Буфет умĕнче пĕрмаях йĕпе пулать. Умывальник патĕнче хуралса кайнă алшăлли çакăнса тăрать.

Квас заводĕнче ресторанăн склад пур. Кунта усракан купăста пăсăлма пуçланă. Подвал алăкĕ çĕмрĕк, ăна никам та юсамасть. Райсоюз килкартийĕнче урапа юр айĕнче выртать. Тараса та юр айĕнчех ларать.

Евг. **ЕФРЕМОВ.**

Академик Е. Н. Павловский.

Профессор В. З. Власов.

Академик А. Е. Фаворский.

Писатель-орденоносец академик М. Шолохов.

Сталинлă лауреатсем

Хăмла ĕрчетес ĕçри стахановецсем Мускава кайнă

Мартăн 17-мĕшĕнче Мускавра хăмла мастерĕсемпе стахановецсен Пĕтĕм Союзри слечĕ уçăлнă. Пирĕн Чăваш республикинчен слета 8 çын кайнă. Вăл шутран Октябрьски районран 5 çын, Куславкка, Вăрмар тата Сĕнтĕрвăрри районĕсенчен пĕрер çын кайнă.

Октябрьски районри «Красная Чувашия» колхозри стахановец Г. Иванов юлташ хăмла ĕрчетес тĕлĕшпе 1937 çултанпа ĕçлет. Иртнĕ çулта ăна Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин Главнăй комитечĕ Пысăк кĕмĕл медаль парса наградăланă. Иванов юлташ гектартан 8 центнер хăмла пухса илнĕ.

Куславкка районĕнчи Киров ячĕпе тăракан колхозри И. Матвеев юлташ иртнĕ çулта гектартан 8,06 центнер хăмла пухса илнĕ, план тăрăх унăн 1,8 центнер илмелле пулнă. Кăçал вăл 12 центнершăн кĕрешет. Слета кайиччен Матвеев юлташ тислĕк 70 тонна, сульфат аммоний 6 центнер, фосфорит 6 центнер, калий тăварне 6 центнер тата кĕл 10 центнер хатĕрленĕ.

Н. КОНДАКОВ.

Садоводсемпе овощеводсен курсĕ

ÇĔМЕРЛЕ. (**Хамăр корр.**). Çак кунсенче садоводсемпе овощеводсен квалификацине ÿстерес тĕлĕшпе райçĕрĕç пайĕ организациленĕ курсран 35 çын вĕренсе тухрĕç. Курсра Хутарпа Кăмаша подрайонĕнчи колхозсенчи пахча-çимĕç, сад ĕçĕнче ĕçлекен бригадирсемпе звеноводсем вĕренчĕç. Вĕсем хушшинче «Большевик» колхозри садовод Спеков, «14 лет Октября», колхозри садоводсем Федяровпа Николаева тата овощеводсем Хуморовăпа Фомина юлташсем. Пурте вĕсем отлично вĕренсе тухрĕç.

Курсантсем 1941 çулта ĕçре паха тĕслĕхсем кăтартма пулса пĕр-пĕринпе социализмлă ăмăртăва тухрĕç.

Допризывниксен конференцийĕ

Мартăн 18-мĕшĕнче Элĕк районĕнчи допризывниксен конференцийĕ пулса иртрĕ. ВКП(б) райкомĕн çар ĕç отделĕн заведующийĕ Смирнов юлташ тĕнчери лару-тăру çинчен доклад туса пачĕ.

Унпа пĕрлех допризывниксене СССР Верховный Совечĕ «Пурне те тивĕç çар обязанноçĕ çинчен» йышăннă закон Хĕрлĕ Çарпа Тинĕс-Çар Флочĕн, сывлăш-çар вăйĕсен рядовой тата кĕçĕ начальство составĕ действительнăй службăра пулмалли сроксем çинчен кăларнă Указсем çинчен ăнлантарса пачĕç.

Элĕк. («**Чăваш Коммуни**» **корр.**).

Предприятисемпе артельсенче

ЕТĔРНЕ. Ку таринччен кунта Промсоюз системине кĕрекен артельсем иккĕ пулнă: пĕри «Ударник», тепри — «Красный яр». Анчах та вĕсем хăйсен продукцине вырăнти базара кăларайман. «Ударник» артель пичке хăмисем, корзинкăсем хатĕрлесе ытти облаçсемпе крайсене ярса тăнă. Районри рабочисемпе служащисем тата колхозниксем валли катка-пичке, çимĕçсем хумалли корзинкăсем, çунасем, урапасем туса кăларман. Вăл япаласене Мари республикинчен тата Горький облаçĕнчен кÿрсе килсе сутнă. Купăста, хăяр тăварланă вăхăтра каткасем питĕ дефицитлă тавар пулса тăнă.

Кăçал ку артельсен пачах урăхла ĕçлемелле. Артельсем кăçал каткапичкесем, вăлашкасем, йывăç кĕреçесем, йĕлтĕрсем, çимĕçсем илсе çÿремелли корзинкăсем, тĕрлĕрен сĕтелтуканcем, çуна-урапа тавраш сем туса кăлараççĕ. 1941 çулти производство планне райсовет исполкомĕ пăхса тухса çирĕплетнĕ. Халĕ артельсем çав çулте асăннă таварсене тума тытăннă. «Ударник» артель февральпе март уйăхĕсенче пичкесем, корзинкăсем, йĕлтĕрсем чылай тунă. «Красный яр» артель çунасем, урапасем тăвать.

Майăн 1-мĕш ячĕпе тăракан артель велосипедсем, пичетлемелли, çĕвĕ çĕлемелли машинăсем юсама, тир тума тата çăматă йăвалама мастерскойсем тăвать.

Районра черепица тумалли производствăсем пулаççĕ. Вĕсем виçĕ çĕрте пулмалла. Кашни производство çулталăкне 90 пин черепица туса кăлармалла. Вăл производствăсен вырăнĕсене палăртнă, халĕ проектсем тата ытти кирлĕ ĕçсене тăваççĕ.

Етĕрнери кирпĕч завочĕ кăçал чылаях аслăланать. Ун çумĕнче черепица цехĕ пулать.

Районра плодоварочнăй завод пур. Вăл ку таринччен варени, повидло туса кăларнă, анчах та завод хăйĕн мощноçĕпе пĕтĕмпех мар усă курнă. Районри чĕртаварсемпе 1—2 процент таран кăна усă курнă. Кăçал ку завод та аслăланать. Завод çумĕнче çимĕçсене типĕтмелли тата тăварламалли цехсем уçăлаççĕ.

Етĕрнери çу завочĕ çумĕнче панулми эрехĕ туса кăлармалли цех туса çитерчĕç. Халĕ ку цех ĕçе тытăннă.

А. ЧЕХОНИН.

Колхозсенче обществăлла вылăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçе тĕрĕс организацилес пулать

Мартăн 18—19-мĕшсенче Шупашкарта райçĕрĕç пайĕсенчи старший зоотехниксен, ветврачсен, участоксенчи зоотехниксен тата опытлă станцисенчи работниксен республикăри канашлăвĕ пулса иртрĕ. Унта Чăвашсен Ялхуçалăх Институтĕнчи тата техникумсенчи научнăй работниксем, институтри аслă классенче вĕренекен студентсем те пулчĕç.

Канашлура 1941 çулта колхозсенче обществăллă вылăх-чĕрлĕх ĕрчетес тата вылăх-чĕрлĕхсен продуктивлăхне хăпартас плана пурнăçласси çинчен сÿтсе-яврĕç. Райçĕрĕç пайĕсенчи старший зоотехниксемпе научнăй работниксем чуптару ĕçĕ мĕнле пыни, çамрăк вылăхсене пăхса ÿстересси, вылăхсене усрамалли çуртйĕрсем тăвасси мĕнле пыни çинчен тухса каларĕç.

Иртнĕ çулта пирĕн республикăри колхозсем вылăх-чĕрлĕх ĕрчетес тата вылăхсен продуктивлăхне хăпартас тĕлĕшпе пысăк çитĕнÿсем турĕç. Малта пыракан колхозсем кăçал та лайăх ĕçлеççĕ. Вĕсем фермăсем валли планпа пăхнă чухлĕ вылăхсем илсе çитерчĕç.

Чăвашсен зоотехникăллă опытлă станцийĕ çулран çулах пысăк çитĕнÿсем туса пырать. Опытлă станци çумне çирĕплетнĕ колхозсенчи фермăсенче вылăхсен продуктивлăхĕ ÿссех пырать.

Çĕрпÿ районĕн «Ĕмĕт» колхоз опытлă станци пулăшнипе фермăри ĕнесенчен сĕт суса илессине чылай ÿстернĕ. 1939 çулта кашни ĕнерен 695 литр сĕт суса илнĕ пулсан, 1940 çулта 1604 литр сĕт илнĕ. Кăçал колхоз кашни ĕнерен 2000 литр сĕт суса илме пăхнă. Колхоз ку плана пурнăçласа пырать. Колхоз кашни ĕне пуçне январь уйăхĕнче 230 литр, февральте—240 литр, мартра—245 литр сĕт суса илнĕ.

«Красный бригадир» колхозра та (Çĕрпÿ р.) халиччен ĕнесенчен сĕт сахал суса илнĕ. Ĕнесене тĕрĕс пăхман пирки «пирĕн ĕнесем начар, ăçтан-ха вĕсенчен 1000 литр илес» тенĕ фермăра ĕçлекенсем. Çав вăхăтрах хăйсем ĕнесене хĕлĕпех тулта, сивĕ çĕрте усранă, вĕсене нихăçан та тасатман. Вылăх апачĕпе тĕрĕс усă курман. Апатçимĕçсем ĕне ури айĕнче усăсăр сая кайнă. Халь унта çак йĕркесĕрлĕхсене пĕтернĕ. Халиччен сĕт сахал панă ĕнесенченех темиçе хут нумайрах сĕт илме тытăнчĕç.

Кашни ĕнерен 2000-шер литр сĕт суса илекен колхозсем республикăра сахал мар. Вĕсем вырăнти вылăх апачĕпе тĕрĕс усă кураççĕ, вылăхсене лайăх пăхса усраççĕ. Çакăн пек ĕçе тĕрĕс организациленипе вылăхсен йышĕ те, продуктивлăхĕ те ÿссех пырать. Çав хушăрах вылăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕç çине çиелтен пăхакан колхозсем те пур. Вĕсем хăйсем çителĕксĕр ĕçленине вылăх апачĕ çитмест, тесе т. ыт. сăлтавсемпе витсе хума пăхаççĕ.

Научнăй работниксем вылăх-чĕрлĕх продуктивлăхне хăпартма кашни колхозрах май пурри çинчен каларĕç. Вылăх апачĕ çителĕксĕр, тени вăл тĕрĕс мар. Кашни колхозрах вылăх-чĕрлĕх йышлă усрама пулать. Çавăн пекех вылăх-чĕрлĕхсен йышне ÿстересси фермăра ĕçлекенсенчен, ялхуçалăх специалисчĕсем ĕçе тĕрĕс организацилеме пĕлнинчен килет.

Вылăх-чĕрлĕхсен йышне ÿстерессин чуптару ĕçне вăхăтра тата пысăк пахалăхпа ирттернинчен те нумай килет. Хăшпĕр районсенче çакна хисепе илсе ĕçлемеççĕ. Вăрмар, Тăвай, Пăрачкав, Красноармейски, Хĕрлĕ Чутай, Ишлей, Сĕнтĕр районĕсенче ку ĕç калама çук япăх пырать. Красноармейски тата Хĕрлĕ Чутай районĕсенче кăçал миçе вылăх чуптарса хăварнине те пĕлмеççĕ.

Вăрмар районĕнче чуптару планне чакарса, хăйсене евĕрлĕ «план» туса ĕçлеме пăхнă. Районĕпе пĕрремĕш кварталта 600 ĕне чуптарма май пур. Райçĕрĕç пайĕ çакна хисепе илмен, пурĕ те 60 ĕне кăна чуптарма пăхнă. Чуптару планне Сĕнтĕр районĕнче те пĕчĕклетнĕ.

Научнăй работниксем вылăхсене чуптарас ĕçри пысăк çитменлĕхсене палăртрĕç. Хăшпĕр районсенче вылăхсене чуптарма ăратлă вăкăрсемпе ăйăрсем çителĕксĕр. Çакăн пирки вырăнти тухăçсăр вылăхсемпе чуптараççĕ. Ăратлă аçа вылăхсене уйрăмăн пăхма тытăнман. Вĕсем начарланса кайнă. Çĕрпÿ районĕнче вăкăрсене ырăш улăмĕпе усраççĕ.

Вылăхсене искусственнăй майпа пĕтĕлентересси пысăк вырăн йышăнса тăрать. Райçĕрĕç пайĕсем ку енчен кирлĕ пек ĕçлеме тытăнман-ха. Çĕрпÿ, Ĭкаловски тата Шупашкар районĕсенче искусственнăй майпа пĕтĕлентересси çинчен паянхи кунчченех «сÿтсе-яваççĕ», урăх нимĕн те туман.

Хăшпĕр районсенче чуптару ĕçне пе- [illegible] халăх енчен кирлĕ пек организацилемен. [illegible] тата [illegible] та ирттерсе [illegible] илсе [illegible] ĕçне пысăк пахалăхпа ирттерме тăрăшмаççĕ.

Вылăх-чĕрлĕхсен йышне ÿстерес пулсан çамрăк вылăхсене йышăнса илсе, вĕсене лайăх пăхса усрани кирлĕ. Ку енчен нумай колхозсем япăх ĕçлеççĕ. Çамрăк вылăхсене усрама ăшă витесем çук, вĕсене ытти вылăхсемпе пĕрле сивĕ, таса мар çĕрте усраççĕ. Çакăн пирки Сĕнтĕр, Шăхасан, Канаш районĕсенче çамрăк вылăхсем вилнисем те пулнă. Зоотехниксем те çамрăк вылăхсене йышăнса илме хатĕрленес тĕлĕшпе колхозсене тивĕçлĕ пулăшу памаççĕ.

Канаш районĕнчи Сталин ячĕпе тăракан колхозра çамрăк вылăхсене сивĕ витерех усраççĕ. Фермăра ĕçлекенсем çурлама вăхăт çитнĕ сысна амисене сăнамаççĕ. Çакăн пирки сысна çурисене шăнтса янисем те пулнă.

Фермăсенче йĕркеллĕ учет çук. Сысна çурисене тĕрĕс хисепе илмеççĕ. Учет çук пирки сысна çурисене вĕлерсен те шыраса тупма çук. Çĕмĕрле районĕнчи «Комбинат» колхозра кашни ама сысна пуçне 7-шер çăвăр илнĕ пулнă. Вĕсем икшер çăвăр кăна илнĕ пек сырса хунă. Учет çук колхозсенче фермăра тата колхоз правленийĕнче ĕçлекенсем фермăри сысна çурисене хăйсем валли илсе кайни те пулнă.

Канашлура фермăсенче учет ĕçне лайăхлатма кирли çинчен кăтартса хăварчĕç. Ялхуçалăх специалисчĕсем, уйрăмах зоотехниксем колхозсенчи учет ĕçне лайăхлатма пулăшмалла. Ама сысна мисе çури илнине, çуралмалли вăхăта, сысна çурисем çине тĕрĕс учета илмелле. Çавăн пекех ытти вылăхсен фермисенче те учет ĕçне йĕркелени кирлĕ.

Канашлу участникĕсем колхозсенче пыл хурчĕсем ĕрчетесси çителĕксĕр пынине кăтартса хăварчĕç. Кроликсем, тискер кайăксем усрани колхозсене пысăк тупăш панине паллă турĕç.

Канашлура Матвеев (ВКП(б) Обкомĕн ялхуçалăх отделĕ), Чăваш АССР Совнарком председателĕн заместителĕ В. Г. Григорьев, Чăваш АССР Çĕрĕç Халăх Комиссарĕн заместителĕ Елкин юлташсем тухса сăмах каларĕç. Вĕсем СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ 1941 çулти мартăн 13-мĕшĕнче «Ялхуçалăх культурисен тухăçлăхне тата вылăх-чĕрлĕх продуктивлăхне ÿстернĕшĕн Чăваш АСС Республикинчи колхозниксене ĕçшĕн хушса тÿлесси çинчен» йышăннă постановленине пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе тимлĕн ĕçлеме чĕнчĕç.

Ялхуçалăх ĕçĕнчи специалистсем партипе правительство пирĕн республика тăрăх йышăннă постановленине ырларĕç, ăна пурнăçлас ĕçре колхозсене пулăшма пулчĕç.

П-в.

Агитаторсем тăрăшса ĕçлеççĕ

ЕЛЧĔК. Тăрмăшри территориллĕ пуçламĕш парторганизацинчи коммунистсем ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă решенисем çинчен хăйсен пухăвĕнче тĕплĕн сÿтсе-яврĕç. Партин XVIII конференцийĕнче промышленноçпа транспорт ĕçĕсем тĕп вырăнта тăчĕç. Анчах та партконференци решенийĕсенчен колхозсенчи парторганизацисем умне те конкретлă задачăсем тухса тăраççĕ. Сăмахран, колхоз пурлăхне тирпейлĕ тыткаласишĕн, культурăшăн кĕрешес ыйту питĕ çивĕччĕн тăрать. Çавăнпа та пуçламĕш парторганизацин пухăвĕнче коммунистсем «Знамя» колхозăн ялхуçалăх машинисем юр айĕнче выртнине хытă критиклерĕç. Çавăн пекех коммунистсем колхозсен фермисенче, канцелярисенче культурлăх тата йĕркелĕх тăвас тĕлĕшпе нумай ĕçлеме кирлине палăртрĕç.

Халĕ коммунистсем конференци йышăннă решенисем çинчен колхозниксене ăнлантарса параççĕ. Çакăн хыççăн чылай колхозсенче машинăсене тата ытти инвентарьсене шута илессине, вĕсене тирпейлĕ тытассине лайăхлатса пыраççĕ.

ЩЕРБАКОВ.

Пуçламĕш парторганизацин секретарĕ.

Европӑри тата Африкӑри вӑрҫӑ

(Вӑрҫӑ ӗҫӗсен дневникӗ)

Ыран мартӑн 20-мӗш тенӗ чух ҫӗрле Германи авиацийӗн тӗп вӑйӗсем Англи столицине атакӑланӑ. Лондон ҫине темиҫе ҫӗр бомбардировщик пырса тапӑннӑ. Германи командованийӗн сводкинче каланӑ тӑрӑх, Германи авиацийӗ Виктория, Альберт докӗсем ҫине тата Георг V королӗн докӗсем ҫине, ҫавӑн пекех Темза юханшывӗн кукӑрӗнче вырнаҫса тӑракан порт сооруженийӗсем ҫине 6 сехет хушши пыра-пыра тапӑннӑ. Лондонри вӑрҫӑ ӗҫӗсемшӗн кирлӗ объектсем ҫине Германи самолечӗсем фугаслӑ нумай бомбӑсем тата вут чӗртсе яракан вуншар пин бомбӑсем пырса пӑрахнӑ. Мартӑн 19-мӗшӗнче Германин подводнӑй лодкисемпе разведка тӑвакан самолечӗсем Англин суту-илӳ тумалли темиҫе суднине путарнӑ.

Мартӑн 19-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле Англи самолечӗсем Киль хули ҫине вӑйлӑн пырса тапӑннӑ. Хула ҫине темиҫе сехет хушши бомбӑсем пӑрахса ҫӳренӗ. Ыран мартӑн 20-мӗш тенӗ чух ҫӗрле Англи авиацийӗ Хӗвеланӑҫ Германири хӑшпӗр пунктсем ҫине бомбӑсем пырса пӑрахнӑ.

* * *

Мартӑн 19-мӗшӗнче Албанири фронтра Итали войскисем пысӑк мар атакӑсем тунӑ, анчах та вӑл атакӑсем нимӗнле улшӑну та кӳреймен Греци ҫарӗн верховнӑй командованийӗ кӑларнӑ коммюникере каланӑ тӑрӑх, фронтӑн центральнӑй секторӗнче танксем пулӑшнипе наступленилле операцисем тунӑ, ҫавӑн пекех фронтӑн центральнӑй секторӗнчи ҫурҫӗр пайӗнче итальянецсем пысӑк мар атакӑсем тунӑ, ҫав операцисемпе атакӑсене сирсе янӑ. Италин пӗр роти грексен автоматлӑ хӗҫпӑшалӗсемпе артиллерирен персе тӑракан вырӑна пырса лекнӗ, ҫак ротӑна пӗтӗмӗшпех пӗтерсе тӑкнӑ. Югославири «Политика» хаҫатӑн Салоникири корреспонденчӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, центральнӑй фронтӑн тӗп секторӗнче Греци войскисем ӑнӑҫлӑн атака тунӑ. «Политика» хаҫатӑн Афины хулинчи корреспонденчӗ ҫапла пӗлтерет: центральнӑй фронтра грексем наступлени туса пӗр высотана туртса илнӗ. Фронтра пур ҫӗрте те противниксем пӗр-пӗрин ҫине артиллерирен персе тӑраҫҫӗ.

Итали командованийӗн сводкинче каланӑ тӑрӑх, Итали самолечӗсем шоссе ҫине, грексен автоколоннисем, пӗр ҫӗре пухӑннӑ войскисемпе склачӗсем ҫине аялтан вӗҫсе пырса тапӑннӑ.

Эгейски тинӗсре Итали авиацийӗпе Англи истребителӗсем хушшинче сывлӑшри ҫапӑҫу пулса иртнӗ.

* * *

Ҫурҫӗр Африкӑра Англи войскисем итальянецсен Джарабуб оазисӗнчи укрепленилле позицийӗсем патне сывхарса пыма хӑтланнӑ, анчах та вӗсене итальянецсен артиллерийӗ салатса янӑ. Итали самолечӗсем англичансен Беркари (Бенгази патӗнче) авиаци бази ҫине бомбӑсем пырса пӑрахнӑ. Германи самолечӗсем англичансен Киренаикӑри чылай позицийӗсемпе сооруженийӗсем ҫине пырса тапӑннӑ. Ыран мартӑн 19-мӗш тенӗ чух ҫӗрле Англи самолечӗсем Триполи ҫине пырса тапӑннӑ.

Хӗвелтухӑҫ Африкӑра, Абиссинире, Итали чаҫӗсем Джиг-Джигран тухса кайнӑ хыҫҫӑн Марда перевалӗ патӗнче (Джиг-Джиг патӗнчен хӗвелтухӑҫ енчен) наступлени туса пыракан англичансене хирӗҫ ҫапӑҫаҫҫӗ. Джиг-Джига англичансем туртса илнӗ пирки Рейтер агентстви ҫапла ҫырать: ҫак хулана туртса илнипе Англи войскисем Бербера патӗнчен (Британи Сомалийӗнче) каялла чакса пыракан итальянецсен ҫулне пӳлсе хунӑ. Англин Ҫывӑхри Хӗвелтухӑҫӗнчи командованийӗ кӑларнӑ коммюникере каланӑ тӑрӑх, Ҫурҫӗр Абиссинире партизансен чаҫӗсем Дебра-Маркос еннелле малалла кайса пыраҫҫӗ.

Эритрейӑра Керен йӗритавра вӑйлӑ ҫапӑҫусем пыраҫҫӗ. Итали сводкинче каланӑ тӑрӑх, темиҫе пунктра Итали войскисем контрнаступлени тума пуҫланӑ. Итали бомбардировщикӗсем Агордатри авиаци бази ҫине пырса тапӑннӑ.

Англи авиацийӗ Керен районӗнче англичансен чаҫӗсене активлӑн пулӑшать.

Англи самолечӗсем Итали войскисемпе артиллери позицийӗсем ҫине вӑйлӑн бомбӑсем пырса пӑрахнӑ тата пулеметсенчен пенӗ. Абиссинире Кӑнтӑр-Африка авиацийӗн бомбардировщикӗсем итальянецсен Марда перевалӗ ҫывӑхӗнчи оборона позицийӗсем ҫине пырса тапӑннӑ. Харар районӗнчи автотранспорт ҫине тата Аваш патнелле (Аддис-Абебӑран хӗвелтухӑҫ енче) пыракан поезд ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ тата пулеметсенчен пенӗ.

Ассошиэйдет пресс агентствин Каирти корреспонденчӗ, ҫар ҫыннисем хушшинче илнӗ сведенисем тӑрӑх ҫапла пӗлтерет: Хӗвелтухӑҫ Африкӑри кампанине вӗҫлеме англичансем унта вӑрҫӑ материалӗсемпе вооруженисем нумай илсе пынӑ. Вӑл шутра Америкӑран илнӗ темиҫе ҫӗр самолет пур. Корреспондент шутланӑ тӑрӑх, Керена хирӗҫ татӑклӑ наступлени пуҫланӑ вӑхӑтра Абиссинири наступленине те вӑйлатаҫҫӗ. Обозревательсенчен нумайӗшӗ ҫапла шутлаҫҫӗ: ҫывӑх вӑхӑтрах ҫурхи ҫӑмӑрсем пуҫланас пулсан та, Англи войскисем итальянецсем тунӑ шоссе ҫулӗсем тӑрӑх малалла наступлени туса пыма пултараҫҫӗ.

Мартӑн 20-мӗш. (ТАСС).

Греци войскисем Тепелене хулине пырса кӗнӗ

ЛОНДОН, мартӑн 20-мӗш. (ТАСС). Рейтер агентствин ятарласа кайнӑ корреспонденчӗ Албани чиккинчен ҫапла пӗлтерет: чикӗре илнӗ сведенисем тӑрӑх, хаяр ҫапӑҫусем пулса иртнӗ хыҫҫӑн паян ирхине Греци войскисен малти чаҫӗсем Тепелене хулине пырса кӗнӗ. Грексем нумай итальянецсене тыткӑна илнӗ тата вӑрҫӑ материалӗсем нумай туртса илнӗ.

„Юнайтед пресс“ агентстви Югославия виҫӗ держава пакчӗ ҫумне пӗрлешме килӗшӳ пани ҫинчен

НЬЮ-ЙОРК, мартӑн 20-мӗш. (ТАСС). Юнайтед пресс агентствин Белградри корреспонденчӗ ҫапла пӗлтерет: Берлина янӑ нотӑра Югослави правительстви виҫӗ держава пакчӗ ҫумне пӗрлешме килӗшӳ парать, анчах вӑл пактӑн хӑшпӗр пункчӗсене йышӑнмасть. Ҫывӑх вӑхӑтрах Германи правительстви килӗшӳ ҫине алӑ пусма Цветковичпа Цинцар-Марковича Берлина чӗнсе илет, тесе шутлаҫҫӗ. Ӗҫе лайӑх пӗлекен ҫынсем пӗлтернӗ тӑрӑх, килӗшӳре ҫаксене палӑртса хураҫҫӗ: 1) Германия Югослави территорине тӗрӗс-тӗкӗл тытса усрама гаранти парать; 2) Виҫӗ держава пакчӗ ҫине алӑ пуснӑ мӗнпур державӑсем, ҫав шутрах Венгрия, Румыния тата Болгария та ҫак гарантине хисеплеме тивӗҫлӗ; 3) Югославине виҫӗ держава пакчӗ тӑрӑх ҫар тӗлӗшӗнчи обязательствӑсенчен хӑтараҫҫӗ; 4) Вӑрҫӑ хыҫҫӑн Германия Югослави Эгейски тинӗсе тухасси ҫинчен тӑракан ыйтӑва пӑхса тухать. Ҫакӑн ҫумне хушса тунӑ килӗшӳре ҫаксене палӑртса хунӑ: 1) Германин ҫар материалӗсене, санитари поезчӗсене Югослави урлӑ ҫӳретме ирӗк параҫҫӗ; 2) Югославипе Германи хушшинчи экономикӑллӑ туслӑх пулмалла; 3) Югославире тӗнӗл держависене хирӗҫ кӗрешекен пур элементсене те путарса пымалла.

Таи малтанлӑха тунӑ килӗшӳ условийӗсене пӑснӑ

НЬЮ-ЙОРК, мартӑн 20-мӗш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствин Сайгонри корреспонденчӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, Франци влаҫӗсем Японин Франци Индо-Китайӗнчи ҫар миссине ҫакӑн ҫинчен пӗлтернӗ: Таи малтанлӑха тунӑ килӗшӳ условийӗсене пӑснӑ, Комбоджа провинцийӗн хӗвеланӑҫ пайӗнче хӑйӗн войскисене ҫӗнӗ чикӗ урлӑ каҫарса кӗртнӗ.

Франци влаҫӗсем Таин халӑчченхи чикки патне ҫити чугунҫул тума хатӗрлесе хунӑ материалсене унтан турттарса тухаҫҫӗ. Анчах та Тан ҫумне куҫакан районсенчи халӑха унтан илсе тухасси ҫинчен влаҫсене приказ паман-ха.

Иденпа Сараджоглу каласни

АНКАРА, мартӑн 20-мӗш. (ТАСС). Анатолири агентство пӗлтернӗ тӑрӑх, ӗнер каҫхине Каирта ҫакӑн пек коммюнике пичетлесе кӑларнӑ: «Мартӑн 18-мӗшӗнче Турципе Англи ютҫӗршыв ӗҫӗсен министрӗсем тӗл пулса калаҫнӑ. Вӗсем Иден иртнӗ уйӑхра Анкарана пырса кайнӑ хыҫҫӑн тӗнчере пулса иртнӗ тӗрлӗрен событисем ҫинчен сӳтсе-явнӑ, Турципе Англи правительствисем ӗҫсем ҫине пӗтӗмӗшпех пӗр пек пӑхнине тепӗр хут паллӑ тунӑ».

Иденпа Сараджоглу Кипр утравӗ ҫинче тӗл пулнӑ.

КӖСКЕН

✦ Севилья хулинчи тар складӗнче взрыв пулнӑ. Взрыва пула 300 ҫурт ишӗлсе пӗтнӗ, 50 ҫын вилнӗ тата 300 ҫынна ҫити аманнӑ.

✦ 1939 ҫулта Шанхайра 96 забастовка пулнӑ, забастовкӑсене 25 пин ҫын хутшӑннӑ, 1940 ҫулта — 232 забастовка пулнӑ, вӗсене 69 пин ҫын хутшӑннӑ.

✦ Чунцин хулинчи влаҫсем мартӑн 17-мӗшӗнчен пуҫласа Чунцинри ытлашши халӑха урӑх вырӑна куҫарма тытӑннӑ.

✦ Мартӑн 15-мӗшӗнче Бухарестри военно-полевой суд 52 пӑлхавҫӑ-легионерсен ӗҫне пӑхса тухнӑ. Айӑпланакансенчен пӗрне 5 ҫул хушши каторгӑра ӗҫлеттермелле, ыттисене 5 ҫула ҫити тӗрмесенче хупса усрамалла тунӑ.

Военно-полевой хирурги эрни Шупашкарта

Мартӑн 20-мӗшӗнчи ларура Етӗрнери хирурги больницин старший врачӗ, белофинсене хирӗҫ пынӑ ҫапӑҫура пулнӑ Виноградов вӑрҫӑра пулакан сурансем тата вӗсене сыватасси ҫинчен, Ҫӗмӗрлери больницӑн старший врачӗ Кафтанников пиҫсе кайнипе тӑм илни ҫинчен докладсем туса пачӗҫ. Виноградов юлташ белофинсене хирӗҫ ҫапӑҫнӑ вӑрҫӑра пуля суранӗсене мӗнле сыватма тивнине кӑтартса пачӗ. Вӑл сурансене операци туса сыватнӑ чух тӗрлӗ наркозпа усӑ курма тивнӗ. Сурансене, мирлӗ вӑхӑтри пек, ҫӗлесе хуман, усӑ хӑварнӑ е касса аслатма лекнӗ. Вӑл мӗнрен килнине Виноградов юлташ тӗплӗн ӑнлантарса парать. Вӑрҫӑра аманнӑ ҫынна пӗр врач сӑнаса тӑма пултараймасть, ӑна малалла куҫарса пыма лекнӗ. Унтан тата, вӑрҫӑра аманнӑ сурансем таса мар, вараланчӑклӑ пулаҫҫӗ. Ҫавӑнпа вӑл сурансене усӑ хӑварса сыватни питӗ вырӑнлӑ пулнӑ. Сурансене ҫав майпа сыватнипе тата медицина работникӗсем ҫине тӑрса тӑрӑшнипе аманнисене 90 процент таран сыватнӑ, вӗсенчен нумайӗшӗ вӑрҫа тепӗр хут кӗме юрӑхлӑ пулнӑ.

Кафтанников юлташ пиҫсе кайнипе тӑм илнине сыватнӑ чух организм вӑйӗ тата мӗн таран пиҫсе кайни е тӑм илни пысӑк вырӑн йышӑнса тӑнине кӑтартрӗ. Кун пек чух усӑ майпа сыватни темӗнле эмелсенчен те ирттерет. Анчах электричество ҫук ҫӗрте усӑ майпа сыватма йывӑр, ҫавӑнпа унта тӗрлӗ имҫамсемпе (пулӑ ҫӑвӗ, марганцовка тата ыт.) усӑ курма тивет. Тухса калакансенчен белофинсемпе ҫапӑҫнӑ вӑрҫӑра пулнӑ Алеевпа Кузнецов юлташсем хӑйсем курнӑ опытсем ҫинчен каласа парса, медицина работникӗсене оборона ыйтӑвӗпе ытларах ӗҫлеме чӗнчӗҫ. Унтан Федоров (Пӑрачкав), Столяров (Карач больници) тата ыт. тухса каларӗҫ. Юлашкинчен Чӑваш АССР Сывлӑха сыхлав Комиссарӗн заместителӗ Мочалов юлташ военно-полевой хирурги эрнине малалла тӑсасси ҫинчен каларӗ, кунта пулнӑ врачсене киле таврӑнсан ҫав тӗлӗшпе ӗҫе сарса яма чӗнчӗ. Ҫакӑнпа военно-полевой хирурги эрни хупӑнчӗ. Районсенче вӑл мартӑн 24-мӗшчен тӑсӑлать.

К. П.

Н. Н. Парфентьев профессорӑн юбилейӗ

Хусанти В. И. Ленин ячӗпе тӑракан Государство университетӗнче вуншар ҫул ӗҫлекен паллӑ профессорсем пур. Вӗсенчен пӗри—физикӑпа математика наукисен докторӗ, РСФСР наукӑн тава тивӗҫлӗ деятелӗ, профессор Н. Н. Парфентьев юлташ. Вӑл научнӑй ӗҫе тытӑннӑранпа кӑҫал апрелӗн 19-мӗшӗнче 40 ҫул ҫитет.

Университетри научнӑй работниксемпе студентсен коллективӗ проф. Парфентьев юлташӑн юбелейне ирттерме ятарласах комисси уйӑрнӑ.

Халӗ студентсене, комисси йышӑннӑ план тӑрӑх, проф. Парфентьевӑн научнӑй ӗҫӗсемпе паллаштараҫҫӗ. Юбилей кунӗ — апрелӗн 19-мӗшӗнче Н. Н. Парфентьев юлташӑн пурнӑҫӗпе ӗҫӗсем ҫинчен проф. Яблоковӑн доклачӗ пулать.

ХУСАН. (Хамӑр инф.).

Карл Маркс ҫинчен доклад

Мартӑн 14-мӗшӗнче Карл Маркс вилни 58 ҫул тултарнине асӑнса Хӗрлӗ Чутайри вӑтам шкулта вӗренекенсен пухӑвӗ пулса иртрӗ. Унта Карл Марксӑн пурнӑҫӗпе ӗҫӗсем ҫинчен шкул директорӗ Ф. И. Челейкин юлташ доклад туса пачӗ.

Докладчик Марксӑн пурнӑҫӗпе ӗҫӗсем ҫинчен тӗплӗн каласа пачӗ. Шкулта вӗренекенсем пур предметсемпе те «отлично» тата «хорошо» паллӑсемпе вӗренсе пыма пулчӗҫ.

А. АФОРИН.

Колхоз театрӗ Первомайски районра

Республикӑри 2-мӗш колхоз театрӗ халӗ Первомайски районри колхозсем тӑрӑх гастроле тухнӑ.

Ҫак кунсенче колхоз театрӗ Плапуҫ-Нурӑс ялсоветӗнче пулчӗ.

Артистсем чи малтан А. П. Чехов ҫырнӑ «Упа» пьесӑна лартса пачӗҫ. Спектакль хыҫҫӑн чӑваш, вырӑс тата украина халӑхӗсен ташшисене ташласа пачӗҫ. Колхозниксем театр лартса панӑ постановкӑна ырларӗҫ.

А. ТУКМАКОВ.

Пурнӑҫа кӗмен план

(Сунарҫӑсемпе пулӑҫсен клубӗ ҫинчен)

Шупашкар хулинче сунарҫӑсемпе пулӑҫсен клубӗ пур. Клубра икӗ ҫын лараҫҫӗ. Пӗри—сунарҫӑсене, тепри — пулӑҫсене «ертсе пыраҫҫӗ». Вӗсем ӗҫ-укҫи те ҫынсенчен кая мар тата вӑхӑтра илеҫҫӗ.

Анчах мӗнле ӗҫ тӑваҫҫӗ-ши вӗсем? Ун ҫинчен вара калама йывӑр.

Эпир кунта иккӗшин ҫинчен те мар, пулӑҫсем хушшинче ӗҫлеме тивӗҫли ҫинчен каласа парасшӑн. Вӑл—Круглов юлташ.

— Круглов юлташ, калӑр-ха, мӗнле массӑллӑ ӗҫсем тӑватӑр эсир пулӑҫсем хушшинче?—тесе ыйтрӑмӑр эпир унтан. Вӑл тӗлӗнсе пире куҫран пӑхса илчӗ те, сӗтел ещӗкӗнчен хутсем туртса кӑларчӗ.

— Пирӗн клуб 1939 ҫултанпа ӗҫлет. Ҫак вӑхӑтра эпир сунарҫӑсемпе пулӑҫсен пухӑвӗсене тӑватӑ хут туса ирттернӗ, кунсӑр пуҫне чылай калаҫусем пулнӑ. Пулӑҫсем пулӑ тытнӑ ҫӗре кӳлӗсем хӗрне, затон ҫине, Атӑл хӗрне тухса ҫӳренӗ. Унта та калаҫнӑ, — тесе хучӗ Круглов юлташ.

Кун хыҫҫӑн эпир клуб тавра пӑхса илтӗмӗр. Клуб икӗ пӳлӗмлӗ, пӗр пӳлӗмӗнче вӗсем иккӗшӗ лараҫҫӗ, тепӗр пӳлӗмӗ—пушӑ, унта пӗр тенкел те ҫук. Сӗтел тавраш те курӑнмасть.

— Ҫапах та, сирӗн клуб миҫе пулӑҫа пӗрлештерсе тӑрать?—тесе ыйтрӑмӑр.

Круглов юлташ каллех хучӗсене сиркелесе пӑхрӗ те:

— Пулӑҫсем пирӗн нумай. Пуринчен ытла вӑлтапа тытакансем...

— Миҫе ҫын шутланать?—ҫине тӑрса ыйтрӑмӑр.

— 500 ҫын та ытла пулӗ...

Ҫак сӑмахсене илтсен, эпир Круглов юлташӑн сӑмахӗсене пӗтӗмпех ӗненми пултӑмӑр.

Куҫ умӗнчех тыттарать-ҫке, тесе шутларӑмӑр эпир.

Пулӑҫсем хушшинче калаҫусем ирттеретпӗр, тесе калать Круглов юлташ.

Ӑҫта ирттернӗ-ши, кам илтнӗ-ши вӑл калаҫусем ирттернине? Ҫакӑн ҫинчен вара вӑл нихҫан та тӗлли-паллине тупса калайрас ҫук. Эпӗ те, ҫак заметкӑна ҫыракан, пулӑ тытма час-часах ҫӳретӗп, манпа пӗрле ҫӳрекен юлташсем те чылай. Анчах ку тарана ҫитсе те Круглов юлташ затон ҫинче, кӳлӗсен хӗрринче, Атӑл ҫинче ҫӳренине курман.

Юлашкинчен Круглов юлташ ҫапла каласа хучӗ:

— Эпир кашни ҫулах пулӑҫсен хушшинче ӗҫлеме план тӑватпӑр. Анчах условисем ҫуккипе (?) план хут ҫинче ҫеҫ юлать...

Пыр та калаҫ вӗсемпе. «Условисем ҫук» иккен. Мӗнле расна условисем кирлӗ-ши вара вӑлтапа пулӑ тытма юратакансем хушшинче ӗҫлеме?

Хӗллехи вӑхӑтра, акӑ, пулӑ тытма каяс текен ҫынна ӑман пит кирлӗ. Ӑман тупса парассине пуҫарса яма пултарать-и пулӑҫсен клубӗ? Пултарать. Затон ҫинче тата кӳлӗсенче пулӑҫсем валли ботниксем, лодкӑсем кирлӗ. Ҫуркуннепе кӗркуннехи сивӗ ҫӗрсенче кӗрсе выртма законпа кӳлӗсем ҫывӑхӗнче землянкӑсем туса лартмалла. Ҫуллахи вӑхӑтра канмалли кунсенче Шупашкартан 15—20 километр инҫетри кӳлӗсене ҫӳреме вырӑнти пароходсем т. ыт. те ҫирӗп расписани тӑрӑх ҫӳрекен тумалла. Магазинсенче пулӑ тытмалли хатӗрсем сахал сутаҫҫӗ. Ҫав хатӗрсене кӳрсе килессине сӑнамалла тата нумайӗшне вырӑнтах тӑвассине организацилемелле.

Кӗскен каласан, сунарҫӑсемпе пулӑҫсен клубӗн тумалли ӗҫсем нумай. Анчах никам та тӗрӗслеменнине тата кунти ӗҫлӗ ҫынсем ахалех укҫа илсе пурӑнма вӗреннине пула, пулӑ тытма юратакансем хушшинче нимӗн те тумаҫҫӗ. Малашне текех капла пулмӗ тесе шанса тӑрас килет.

М. ДАНИЛОВ.

Ҫӗнӗ КӖНЕКЕСЕМ

Я. И. ПЕРЕЛЬМАН. Циолковский. Чӑвашиздат, 67 стр., хакӗ 80 пус.

Ку кӗнекере наука енӗпе нумай ӗҫленӗ паллӑ ученӑй, чаплӑ изобретатель Константин Эдуардович Циолковский пурнӑҫӗ ҫинчен кӗскен ҫырса панӑ.

К. Э. Циолковский планетӑсем хушшинче вӗҫсе ҫӳресси ҫинчен, ракетӑллӑ двигатель, дирижабль тӑвасси ҫинчен проектсем шухӑшласа кӑларнӑ. «Манӑн пурнӑҫӑн тӗп тӗллевӗ — ҫынсемшӗн мӗнле те пулин усӑ тӑвасси пулнӑ, эпӗ пурнӑҫа ахаль сая ярас мар, этемлӗхе кӑшт та пулин малалла кайма пулӑшас тесе тӑрӑшрӑм. Акӑ мӗншӗн эпӗ хама ҫӑкӑр та, вӑй та паман япалапа интереслентӗм. Анчах эпӗ хамӑн ӗҫӗмсем тахҫан ӳлӗмрен обществӑна тем чухлӗ ҫӑкӑр тата иксӗлми вӑй-хӑват парасса шанатӑп», — тенӗ Циолковский хӑйӗн пурнӑҫӗпе ӗҫӗсем ҫинчен.

Патша Российӗнче ҫак пысӑк ученӑйӑн вӑйлӑ талантне нимӗн вырӑнне те хуман. Октябрьти социализмлӑ аслӑ революци хыҫҫӑн Циолковскийӗн наукӑра пысӑк вырӑн йышӑнса тӑракан ӗҫӗсене совет халӑхӗ тивӗҫлӗ хак пачӗ. «Революци хыҫҫӑн ҫеҫ, пӗр-пӗринпе лайӑх хутшӑнса пурӑннӑ условисенче, эпӗ ирӗклӗ ӗҫӗн хаваслӑхне туйса илтӗм», — тет Циолковский хӑйӗн асаилӗвӗсенче.

Ку кӗнекене К. Циолковскийӗн ҫывӑх тусӗ пулнӑ Я. И. Перельман ҫырнӑ. Автор аслӑ ученӑйӑн пурнӑҫӗпе ӗҫӗсем ҫинчен ача чухнехи вӑхӑтсенчен тытӑнса, унӑн юлашки кунӗсем таранах кӗскен те ӑнланмалла каласа парать тата вӑл техникӑллӑ наукӑсемпе физикӑна малалла ярас тӗлӗшпе тунӑ ӗҫсемпе лайӑх паллаштарать.

Комсомолецсен гимнастикӑллӑ ӑмӑртӑвӗсем умӗн

ВЛКСМ Элӗк райкомӗ комсомол организацийӗсенче ҫарпа физкультура ӗҫне тӗпренех лайӑхлатас тата комсомолецсене гимнастика занятийӗсене ытларах явӑҫтарас енӗпе пулакан комсомолецсен гимнастикӑллӑ ӑмӑртӑвӗсене хатӗрленме тытӑнчӗ. Мартӑн 17 — 18-мӗш кунӗсенче колхозсенчи комсомол пуҫламӑш организацийӗсен секретарӗсене пухса, тренерсем хатӗрлес майпа вӗсемпе занятисем туса ирттерчӗ.

Элӗк. («Чӑваш Коммуни» корр.).

СУД

Вӑрттӑн аборт тунӑшӑн

Тӗрлемес ялӗнчи (Куславкка р.) Ц. Арзамасова 6—7 ҫул хушши хӗрарӑмсене вӑрттӑн аборт туса пурӑннӑ. 1940 ҫулти декабрь уйӑхӗнче вӑл Х. хӗрарӑма аборт тунӑ. Уншӑн 4 метр ситцӑ тата пӗр пӑт ҫӑнӑх илнӗ. Закона хирӗҫле ӗҫсем тунӑшӑн Арзамасовӑна суда панӑ пулнӑ.

Куславкка районӗнчи пӗрремӗш участокри халӑх сучӗ ҫак ӗҫе мартӑн 15-мӗшӗнче пӑхса тухса, Арзамасовӑна 8 ҫул хушши тӗрмене хупса лартмалла тата ларса тухнӑ хыҫҫӑн икӗ ҫул хушши суйлав прависӗр хӑвармалла турӗ.

А. ГАЛКИН.

Тӳрлетни

«Ялхуҫалӑх культурисен тухӑҫлӑхне тата выльӑх-чӗрлӗх продуктивлӑхне ӳстернӗшӗн Чӑваш АСС Республикинчи колхозниксене ӗҫшӗн хушса тӳлесси ҫинчен» СССР Совнаркомӗпе ЦК ВКП(б) 1941 ҫулти мартӑн 13-мӗшӗнче йышӑннӑ постановленире («Чӑваш Коммуни», мартӑн 19-мӗш) йӑнӑш пичетленнӗ вырӑн пур. «Сысна фермисенче» разделӑн 2-мӗш абзацне ҫапла вуламалла:

«**Сысна ӗрчетес енӗпе ӗҫлекен бригадӑсенчи колхозниксене** — сыснасене самӑртмалли тата вӑтамран чӗрӗ виҫепе хутшӑнмалли плана ирттерсе тултарнӑшӑн пӗтӗм самӑртнӑ сыснасем планпа пӑхнинчен ытлашши хутшӑннӑ кашни 100 килограмшӑн (чӗрӗ виҫепе шутласа) 15 килограмм ашкакай памалла».

Орденоносецсем ФЗО шкулӗнче вӗренекенсем патӗнче

Ҫӗмӗрлери ФЗО шкулӗнче вӗренекенсем хушшинче культурӑпа массӑллӑ ӗҫсем аванланса пыраҫҫӗ. Шкулта шавлӑ оркестр, литература, оборона кружокӗсем ӗҫлеҫҫӗ.

Ҫавӑн пекех, тӗрлӗ ыйтусем тӑрӑх тӑтӑшах политикӑллӑ информацисемпе калаҫусем ирттереҫҫӗ. Нумаях пулмасть пирӗн шкулта орденоносецсем Ивановпа Николаев юлташсем пулса калаҫу ирттерчӗҫ. Вӗсем иккӗшӗ те тӑван ҫӗршывшӑн паттӑррӑн ҫапӑҫса правительствӑн наградисене илме тивӗҫ пулнӑ. Ҫавӑн пек калаҫусем ирттерни пире лайӑх вӗренме хавхалантарать.

Я. АЛЯКИН.

Лекци

Паян, мартӑн 22-мӗшӗнче, ВКП(б) Шупашкар горкомӗн парткабинетӗнче политэкономи ҫинчен вулакан лекцисен циклне итлекенсем валли **«Капиталистическое воспроизводство и всеобщий закон капиталистического накопления»** темӑпа тӳлевлӗ лекци пулать. Лектор — **Железнов** юлташ.

Лекци каҫхине 8 сехетре пуҫланать.

ПАРТКАБИНЕТ.

Ответлӑ редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

Чебоксарский Горком МОПР напоминает председателям, секретарям, сборщикам членских взносов и активу МОПР, что прием посетителей, по вопросам работы МОПР производится ежедневно, кроме выходных дней, с 9 часов утра до 7 часов 30 мин. в помещении ОК МОПР по ул. Канашская, дом № 8, первый этаж, комната № 11, тел. 2—72.

Горком МОПР.

ПРИНИМАЕТСЯ ПОДПИСКА

с апреля до конца года на республиканские газеты и журналы.

Наименование изданий	На каком языке	Периодичность в месяц	Подписная цена на:			Примечание
			1 месяц	3 месяца	9 месяцев	
ГАЗЕТЫ						
Красная Чувашия	рус.	25	3—35	10—05	30—15	Подписка принимается в пределах лимита
Чӑваш Коммуни	чув.	25	3—35	10—05	30—15	
Ҫамрӑк большевик	чув.	12	1—70	5—10	15—30	
Пионер сасси	чув.	4	0—25	0—75	2—25	
ЖУРНАЛЫ:						
Ленин ҫулӗпе (По Ленинскому пути)	чув.	2	1—00	3—00	9—00	Подписка на журналы принимается без ограничения и на любые сроки года.
Илемлӗ литература (Альманах)	чув.	кв.	—	3—00	9—00	
Сунтал (Наковальня)	чув.	1	1—00	3—00	9—00	
Ӗҫхӗрарӑмӗ	чув.	1	0—50	1—50	4—50	
Хатӗр пул (Будь готов)	чув.	1	0—30	0—90	2—70	В пределах лимита.

Подписка принимается всюду почтой, почтальонами, Союзпечатью и общественными распространителями печати.

Союзпечать.

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ ЗАОЧНАЯ СРЕДНЯЯ ШКОЛА ВЗРОСЛЫХ Наркомпроса ЧАССР об'являет второй набор по сдаче экстерном за НСШ и СШ

Срок приема заявлений до 25-IV—с. г. С 3 мая по 1 июня проводятся консультации. Испытания будут проводиться с 10 по 25 июня.

К заявлению прилагаются справка об образовании и о возрасте, и марку для ответа.

За справками обращайтесь по адресу: гор. Чебоксары, ул. Чернышевского дом № 6, телефон 3—67.

ДИРЕКЦИЯ.

ПӖЧӖК ФЕЛЬЕТОН

Справкӑсем...

Ӗҫ ҫапла пулнӑ.

Справкӑсем ҫырнӑ, алӑ пуснӑ, вара укҫа илнӗ.

Мӗншӗн?

Акӑ мӗншӗн:

1939 ҫулта Охверкино, Сатлайкино, Раскильдино, Ҫирикасси тата Мӑн Выла ялӗсенчи колхозсенчен ҫулйӗр строительствинче хутшӑнса ӗҫлеменшӗн тесе суд урлӑ укҫа-тенкӗ шыраса илнӗ. Вӑл укҫана расходламалла. Мӗнле расходламалла-ха? Вӑт ыйту.

Акӑ мӗнле:

«Справка.

Дана настоящая справка Мадиковским сельсоветом Аликовского района Кольцову Максиму Христофоровичу в том, что он находился в Мадиковском сельсовете... с 26/Х по 8/ХII и с 10/ХII по 15/ХII с. г.

Председатель Мадиковского сельсовета (алӑ пуснӑ).
Секретарь (алӑ пуснӑ).
15/ХII-39 г.».

Справка ҫырнӑ, алӑ пуснӑ. Унпа Максим Кольцов, районри ҫулйӗр пайӗн заведующийӗ, укҫа илнӗ.

1939 ҫулта Максим Кольцов ҫулйӗр строительствинче хутшӑнса ӗҫлеменшӗн тесе колхозсенчен суд урлӑ шыраса илнӗ укҫаран 3400 тенкӗ расходланӑ: командировкӑсене кайнӑ, хваттер юсанӑ. Справка ҫыр кӑна, укҫа пулать.

1940 ҫулта каллех Охверкино, Сатлайкино, Раскильдино, Ҫирикасси тата Мӑн Выла ялӗсенчи колхозсенчен ҫулйӗр строительствинче хутшӑнса ӗҫлеменшӗн тесе суд урлӑ укҫа-тенкӗ шыраса илнӗ. Вӑл укҫана каллех расходламалла. Каллех мӗнле расходламалла-ха?

Каллех справкӑсем ҫырнӑ, алӑ пуснӑ...

1940 ҫулта каллех Максим Кольцов, районри ҫулйӗр пайӗн заведующийӗ, ҫулйӗр строительствинче хутшӑнса ӗҫлеменшӗн тесе колхозсенчен суд урлӑ шыраса илнӗ укҫаран 3014 тенкӗ те 25 пус, вӑл шутран командировкӑсенче пулнӑшӑн тесе 1245 тенкӗ те 30 пус расходланӑ, хваттер юсанӑ ҫӗре 1769 тенкӗ те 65 пус тӑкакланӑ.

Ял халӑхӗ ҫулйӗр строительствинче хутшӑнса ӗҫлесси ҫинчен правительство йышӑннӑ постановленире (1936 ҫул, мартӑн 3-мӗш) ҫулйӗр строительствинче хутшӑнса ӗҫлеменшӗн тесе суд урлӑ шыраса илнӗ укҫасем «расходуются исключительно на улучшение строительства и ремонт дорог в пределах соответствующей республики, края и области», тесе кӑтартса панӑ.

Элӗкре ӑна пӑхӑнмаҫҫӗ.

Пӗрмаях справкӑсем ҫыраҫҫӗ, алӑ пусаҫҫӗ, укҫа илеҫҫӗ, хваттер юсаҫҫӗ.

Тӗлӗнмелле.

Ив. МОСЕЕВ.

ВНИМАНИЮ ВСЕХ ТОРГУЮЩИХ ОРГАНИЗАЦИЙ!
НА СКЛАДАХ ЧЕБОКСАРСКОЙ МЕЖРАЙБАЗЫ
ЧУВАШПОТРЕБСОЮЗА
ИМЕЮТСЯ В ПРОДАЖЕ

в неограниченном количестве следующие товары:

1. Плетеная мебель,
2. Корзины базарные,
3. Качалки детские,
4. Стул детский,
5. Кресло, люлька детская,
6. Корзина тарантасная,
7. Корзины бельевые,
8. Столы, стулья,
9. Шкафы-комоды,
10. Тумбочки,
11. Железо-скобяные товары,
12. Домкраты, ключи разводные,
13. Накладка мебельная,
14. Насосы пивные,
15. Оконные приборы,
16. Мебельные приборы,
17. Геометрические приборы,
18. Сундуки железные,
19. Кровати с сеткой для подростков,
20. Кровати барачные и др.,
21. Пуговицы перламутровые,
22. Пуговицы отделочные, стяжки, запонки,
23. Гарнитуры,
24. Кисти для бритья,
25. Соски резиновые,
26. Карандаши,
27. Губная помада и др.

Просьба ко всем председателям райпотребсоюзов, СПО и др. торгующим организациям заявки на предмет отгрузки с указанием станции направлять Чебоксарской межрайбазе Чувашпотребсоюза.

АДРЕС: гор. Чебоксары, ул. Карла Маркса, 3, межрайбаза Чувашпотребсоюза.

2—2

ДИРЕКЦИЯ.

РЕДАКЦИ АДРЕСӖ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом Печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторӑн—0—67, редактор заместителӗн—3—97, редакци секретарӗн — 4—40, пропаганда пайӗн — 4—97, парти пурнӑҫ пайӗн — 7—97, экономика пайӗн — 0—88, ҫырусемпе рабселькорсен пайӗн—2—30, «Ӗҫхӗрарӑмӗ» журналӑн—5—23, «Ленин ҫулӗпе» журналӑн—0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 2628. Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии Чувашской АССР. Заказ № 191. Ф. Б. 58×84 п. л.